Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашхIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 19 АПРЕЛЬ, 1984 ШУ. ● № 47 (6925). Мах. 3 кап.

ПАРТЕ ДIАЙХА ДОШ

Ший тайпара белтало йолаш я укх шерара бIаьсти. Дукха ха йоьццаш Москве хилар Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Пленуми цхьайттазлагIа хержача СССР Лакхехьарча Совета хьалхара сесси. Берригача шеха а хIара сага а Iалаьмате лоархIаме документаш тIаийцар цар. Уж чIоагIа къобалдеш, дизза хьал а лаьцад советски наха. Ха беттанца лоархIаш болча бехктокхамеча мулага мохк тIакхаьчалга кхета а деш, болхлоша, колхозхоша, къахьегама интеллигенце тIа-тIа совдоах шоай хьинар, шерагIа йоаржаю пятилетка планаши социалистически декхараш хилал хьалха кхочушдара [illegible].

ГаргакхоачаI лату хьаьсара цIей — къахьегама а бIаьстен а цIей — 1 Май. Берригa Советий Мохк санна из дезде кийчлуш ба Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой а. Цар дегаш гIоздаьнна тIаийцад КПСС Центральни Комитето 1 Майна хетадаь ТIахьехамаш. Парте XXVI съездо а цул тIехьагIа хинача КПСС ЦК Пленумаша а белгалъаь исторически решенеш кхочушъяра уж оарцагIбоах цар.

— Даькъала хилда 1 Май — империализмана духьала машар, демократи, социализм бахьан долаш лоаттабеча къоссамера къахьегамхой дунен халкъашта юкъера солидарноста Ди!

Коммунистически парте а Советски пачхьалкхено а чакхйоаха машара тIехьара арахьара ленински политика дег тIара къобалъю прогрессивни адамаша. Вайна эшац тIом. Дукхана цул Iаьрже мохк тIа ца яйтара, империализма агрессивни низаш юхатохара, кхоьхаш мIаьдбера, ядерни тера дехкара ленински парте а вай пачхьалкхено а чакхдоаха хьайда а корта бола а гIулакхаш хьаллоац советски наха. Цар шоай низ дIакхоачар ду мехка экономически а обороннин а низ чIоагIбара.

Цудухьа цар дегаша хIоаргта чудувлаш да КПСС ЦК ТIахьехамаш тIара ер дешаш:

— Советски Союза къахьегамхой! ШерагIа йоаржае производства эффективности продукци дикаги лакхъяр духьа лелаю социалистически яхь! Кхочаш а тIехкхочаш а ергъа вай 1984 шера планаш бIарччача пятилетка задани!

Нохч - ГIалгIайчен къахьегамхоша тIагIертта къовсам лоаттабу къахьегама овсарле лакхъяра, продукци хьалхра дIадодар лохдара, Iилма - технически прогресс сихъяра, Iилмана, техникана, хьалха даттача опыта карагIдьнна производства юкъеяхьара. Уж бехктокхаме декхараш дизза кхоачашдеча дукхагIча даькъа тайша да къахьегамен производственни дисциплина чIоагIъяр, массанахьа а организованности порядок хилар. Масала, республика промышленносто къахьегама овсарле лакхъяра хьалхарча квартала план 103 процент кхоачашъяй. Из бахьан долаш халкъа боахамга кхы тIа кхаьчай 12 миллион сома маьха продукци. Цхьабакъда, хIара коллективана керттера хила дезача цу хьокхамех лоархIа ца еш йиса тоъал предприятеш а я вай республике. Из хIама вIалла ла йиш йолаш дац.

Хоадам боллаш дола декхараш кхоачашдара къахьегама коллективай теркам тIаберзабу КПСС ЦК ТIахьехамаша. Масала, доагорa - энергетически комплекса болхлоша керттера да мехкадьтта, газ, электроэнерги дукхагIа яккхар. Машинашъерашта — овсаре болх беш, экономични, балха тешаме йола машинаш, прибораш, механизацен аьтоматизацен средстваш хьаелга. Уж гIо деш хила еза халкъа боахама берриге доакъош технически кхы тIа а кийчдара. ХIаьта промышленноста берриге болхлой декхарийла ба бахача наха эша тIехдика товараш дукхагIа хьаде. Укх шера а бIарччача пятилетка а заданеш толлне кхоачашъяра дунха къахьега дезаш ба транспортех бувамех болхлой, гIишлонхой а монтажникаш а, кхыча доакъой къахьегамхой.

— Агропромышленни комплекса болхлой! Мехк кхачанех юрта боахама бийдалцен тешшаме Iалашбелга, кхайп фермайн продукци ерригa а ший метте хулга вIаштIехьдаьнкха гIерта!

Къовсам лоаттабе Кхачан програма кхоачашъяр духьа! — тIахьех парте Центральни Комитето. Цунна жоп луш, республика юрта боахама къахьегамхоша дерригa низаш тIадерзадьд бIаьстан балхаш лоацдача хана чакхдахара хьайбай продуктивность лакхъяра, доакъара база чIоагIъяра. Республика бIарччa хьанйццача уж бахкаш во ца леле в, бакъда, цхьайолча колхозашкен совхозашкен пу дакъе мелал гойт, лерттIа пайда эцац техникех, наьха къахьегам боатгIача бесса вIаштIехьбаннхац. Уж кхоачамбоацараш цIендаь дIадахара кхы хьеж ца беш оарцагIйовла еза партийни организацеш, боахамий а РАПО-й а кулгалхой, специалисташ.

Идеологически болх — ерригача парте. хIара коммуниста гIулакх. ДегIаенача социализма хьалашка ленински парте идеяш наха юкъе йоаржаяр, империалистически пропаганда лелабу тайпа болх хьегучабеннхар, халкъий йохаргIоама интернациональни цхьоагIо кхотаяр, къахьегамхошта патриотически а атеистически а уйланаш кхетаче бахар — уж да идеологически болхлоша дикан йоакхо е еза дешаш.

КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленуме белгал ма даккхар, цай мехкара саг алхха знанеш йолаш цхьавь да Iеш парте оттара хьалха йоакхо ю социалистически общества граждани, коммунизм хьинаре хьалхъер, идейни, моральни, къахьегама лакхача культура, поведене хьехарш доахна саг кхевара. Из исторически декхар дизза кхоачаидара тIадерзадаь да КПСС ЦК Пленумо а СССР Лакхехьарча Совето а къобалдаь «Юкъарча дешарея профессионални школа реформа Керттера лостамаш». Цар цIаьхца а хьагойт кхушнIоагIача тIехьен вай мехка мел чIоагIа йоакхо ю.

ЦхьоалагIча майна керда ноталошки ялха шахъабаха кийчлуш ба Нохч - ГIалгIайчен къахьегамхой. ХIара коллектива тIа-тIа шерагIа ярхеш дитт цхьайттaлагIча пятилетка дикъалгIча шера заданеш хIинал хьалха кхочушъяра тIехьара социалистически яхь.

ВОРХIАЗЛАГIА ХЕРЖАЧА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ИЙСЛАГIА СЕССИ ГIУЛЬЯРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо сецал бу:

ВорхIазлагIа хержача Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета ийслагIа сесси 1984 шера 18 мае гулъе.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВКИНЬКИЙ.

гор. Грозный,
1984 шу, 17 апрель.

Дика вIаштIехьдаьха чакхдоахаш латт бIаьстан балхаш Назрановски района «Знаменский» совхоза № 2 йолча тракторно-кхаш лаладеча бригадо. Цуна кулгалдеш ва комсомолец, къона специалист Яндиев Жабраьил Махьмад.

Укх шера совхозе дIахоче 600 гектарех Яндиева бригадерча болхлоша 300 гектара тIа хьалхкеертъя коартолаш. Хьинар ца кходенн дов сердалонагIен балх бийт салахаш тIехьайийна лелаеча шоай тракторашца совхоза механизатораш.

Цар а совхоза вокх бригадерча кхаш лоладарна а дехар тIаийцад укх шера 9 эзар тонн коартолаш кхеи пачхьалкхенга ялалал совгIа 2 эзар тонн уж йохьен. Из декхар толаме кхоачашдара технически лард йолаш боккх совхоза къахьегамхой.

17 апреле хьатIеоттам 470 гектара тIа коартолаш дIайийна баьнна совхоза шин бригадашкара механизатораш.

С. СУРХОЕВ.

СУРТА ТIА: «Знаменский» совхоза механизатораш (аьрдехьара аттехьа) Евлоев Хьажбийкар, Угурчиев Iанархан, Толдиев Оснан, Аушев Юсан, Вудуртанов Махьмадгири, бригадир Яндиев Махьмад.

И. ПЛИЕВА сурт.

РЕСПУБЛИКАНСКИ ЭКОНОМИЧЕСКИ СОВЕЩАНИ

Самардийнахьа, 17 апреле, КПСС обкома политически просвещене ЦIагIа республикански совещани хилар агропромышленни комплекса проблемашта хетаь. Совещане баьхкабар производстве хьалхалаттараш, министерствайн ведомствайн, колхозий а совхозий а, юртбоалама производстваца юхаене йолча предприятей кулгалду болхлой.

Президиуме ба КПСС ЦК член, парте Нохч - ГIалгIай обкома хьалхара секретарь А. В. Власов, НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. Х. Боков, НГIАССР Министрий Совета председатель М. А. Керимов, КПСС обкома секретараш В. И. Дмитриенко, З. А. Яндиева, НГIАССР Министрий Совета председатела хьалхара заместитель С. Н. Кокуховский, облсовпрофа председатель Г. Г. Олейников, КПСС Грозненски горкома хьалхара секретарь Н. И. Семенов, кхыбараш. Совещане балха юкъе дакъа лаьцар РСФСР Министрий [illegible] инструктора Н. С. Ляшенкос.

Юкъхьанца лоацца дош оелаш совещани хьайийллар КПСС обкома хьалхарча секретара А. В. Власова.

«Агропромышленни комплекса проблемашта хинача Ерригсоюзни экономически совещане кIргех а КПСС ЦК Генеральни секретара нов. К. У. Черненкос даьча къамаьлашкарен КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара нов. М. С. Горбачева яьча докладагарен хьайоагIа предложенеши выводаши чакхъяхара даькъерча колхозий, совхозий, АПК кхыча доакъашхой декхарех а» доклад йир КПСС обкома бюро члена, НГIАССР Министрий Совета председатела хьалхарча заместитела, республикански агропромышленни объединене совета председатела С. Н. Кокуховске.

Пренешна дакъа лаьцар КПСС Шелковской райкома хьалхарча секретара В. Г. Табацковас, НГIАССР юрта боахама министра М. А. Арбиева, Грозненски района «Атагинский» совхоза хьа[illegible] - товарни ферма бригадира А. Р. Алиева, Надтеречни района «Гвардейский» совхоза директора А. Г. Завгаева, Грозненски райисполкома председатела У. А. Арсанукаева, «Сельхозхимия» яхача Назрановски районни объединене председатела М. М. Костоева, КПСС Сунженски райкома хьалхарча секретара В. К. Чагаева, Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза керттерча экономиста Л. Н. Шаповаловас, Новый - Юртовски районни агропромышленни объединене совета председатела А. А. Абдулмуслимова, «Назрановский» совхоза партнома секретара У. Х. Мислаурова.

Совещане дIаьхха къамаьл дир КПСС обкома хьалхарча секретара А. В. Власова.

Совещане дакъа лаьцара ша рекомендацеш тIаийцар Нохч - ГIалгIай АССР агропромышленни комплекс дегIайоалаьра проблемашта а КПСС ЦК Генеральни секретара нов. К. У. Черненкос даьча къамаьлашкареи КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара нов. М. С. Горбачева Ерригсоюзни экономически совещане яьча докладагарен хьайоагIаш йола предложенеши выводаши чакхъяхара а.

21 АПРЕЛЕ—КОММУНИСТИЧЕСКИ СУББОТНИК

ДЕРРИГА А КИЙЧА ДА

Селхан парте Нохч-ГIалгIай обкома секретара В. И. Дмитриенкос председателал а деш аргIанара заседани хилар В. И. Ленина ваь 114 шу дIзара хетадь коммунистически субботник кийчдаран чакхданкхаран йолча республикански штаба.

ЛадийгIар городаш тоаяра, гаьнаш дIайогIара, санитарни цIеньяра програмна субботник долча дийнахьа кхоачашъяра нах оарцагIа боачаш, объекташ, инвентарь, технически средстваш кийчъеш беча балтах лаьца Грозненски горисполкома председатела заместитела А. В. Чабановен Гудермесски горисполкома председатела А. Г. Киндаровен даьча къамашка.

170 эзар совгIа грозненец хургва 21 апреле Нохч-ГIалгIайчен столица хозъеш, тоаеш, 17 эзар гаргга га дIайогIа, 15 эзар квадратни метр гаргга наькъаши тротуараши тоае лаьрхIад. Цул совгIа, къахьегама вахтах мукъа болча предприятей, проектни институтий болхлошен гIулакхерча нахен, школай, профтехучилищай, нувий дешархоша берийн спортивни майдашта реконструкци а ергъя уж тоа а ергъя. Тоъал дукха болх ба Коталон паркера берий автогородок хьалгеча бе безаш.

Гудермесе массе метте кийчо еш латт коммунистически субботника. Цу денна еча кийчон этапегIа цаI санна да унхала город тоалран цIеньяран кхайкадаь месячник. Цу тайпара, дикка хозъенна бокIаргъя город ленински субботникага. ХIаьта а 39 эзари 850 доакъашхочоа лаьрхIа балхаш хьадда белгалдаь да. Цхьайтта эзар совгIа болхлойи гIулакхера нахи промышленни предприятешкарча, локомотивни депорча шоай моттигашка хургба болх беш. Наха къахьегама вахта дIахьоргъл гIишлош ела майдашка, бытовой гIулакхаш деча сфере, болх бергба кхашка, хьайбаш лелаеча фермашка, комсий бешмашка. Цу дийнахьа даькка 29 эзар гаргга сом гудермесцаша цхьайтталагIча пятилетка фонде дIачулургда.

Штаба заседане ишта ладийгIар субботнике дакъа лоацараштa торговле, общественни кхачан болхлоша, искусства деятелаш дергдолча гIулакхий хьакъехья яьча информацешка а. Штаба членашта хьалхашка къамаьлаш дир респотребсоюза председатела Х. М. Гуржихановa, торговле министра заместитела В. С. Гашена, НГIАССР Министрий Советерча общественни кхачан управлене начальника М. С. Торшхоева, культура министра заместитела А. Г. Митрофанова.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацешта хьалхашка декхараш оттадир массе метте ерригача сферашка коммунистически субботник лакхача организационни политически боарамe чакхданкхара хилалза даргдоаца хьалаш вIаштIехьдаха.

ТIаийцача вертгарча денхарах совгIа терапевтически отделене лораши ерригача медицински персоналош лаьрхIад къахьегама цIай долча дийнахьа отделене некъашта бесар хьакхон тхоашта кIир тохен.

Уж балхаш дарал совгIа оаха лаьрхIад больница вон керда веррус хьалъеш болча гIишлонкахента гIо де. Цига къахьегаш хургва больницера 10 саг.

Оахош цу дийнахьа дукхагIа кьа мел хьег дог гIонадергдолаш да тхо, хIана аьлча, цига мел даьнкха ахча Машаре фонде дахийта лаьрхIад оаха.

С. АХМАДОВ,
Грознерча 9-ча горбольница лор.

✦

ЦхьайттаталагIча пятилетка дикъалгIча шера декхараш хана хьалха кхоачашдара социалистически яхье кьаначе, «Кавказэнергомонтажизоляция» яхача специализированни управленена чуйоагIача Грозненски участка коллективо дика толамаш доахаш къахьегт укх деношка. Цунна дола тоаде дерригача техникo-экономически хьокхамех укх шера хьалхарча квартала план цо 20 марта кхоачашдаь хилар.

Дукха балхаш даьд цу юкъа энергетикана «Грозэнерго», вежараша йолча Дагестански АССР теплоэлектроцентралашка. Социалистически яхье вовшахара хьохам а таьм, «ХIара балха дийнахьа дисциплина тIехдикен хьадер дукхагIен хилийта!» яхача девизагIа болх бу кхоллдаровщицаша Гагиева Нинас, Матуева Тамарас, Кулакова Галинас, Тинет Михаила кхычар. Шоай сменни декхараш царех хIарaне 105—110 процент кхоачашду.

Коммунистически субботника участника дукхагIа бола нах шоай массаэрча балха моттигашка къахьегаш хургба, хIаьта сменагIа нукъабарaш бытовкашта бесар хьокхаш, кIир тохаш, территорена гонаьа гаьнаш, кIотаргаш дIайогIаш хургба. Лакха къахьегама овсарле йолаш чакхдаккха лаьрхIад цар «цIе ноаттари».

Х. СУРУДЖАНЦ.

✦

Грозненски Старогрозненски управленешкара субботнике къахьега араверга 1560 саг, хIаьта царех 500 саг водителаш ба. Цу дийнахьа вар дIадакъа лаьрхIад 3 эзар тонн тайп-тайпара нокхьаш. ХIаьта производстве хьалхалаттача передителаш Къахьегама Цlеча Байрахха ордена кавалера Демельханов Оалхазара, Нахабов Нунуса, Муртазалиев Шираие, Калиниченко Анатоле болх бергба кхоадача доагора чотагIа.

Механически мастерски ремонтникаша лаьрхIад цу дийнахьа 10 автомашинаи ишь трактори тоае. ХIаьта фрезеровщицас Оснарова Тумишаси, токара Краснов Николаяи кхоьча электродвигатель чотагIа болх бергба.

Вахташкара нукъа бола болхлой хургба гаьнаш, кIотаргаш дIайогIаш, бытовой помещенешка лостам беш. Гудде лаьрхIад 10 тонн тиша аьшк.

1350 сом цхьайтталагIча пятилетка фонде дIачудаха лаьрхIа ба шоаха а управлене болхлой.

А. ТИЩЕНКО.

Керда рубрика: ВАЙ—ПРОИЗВОДСТВА ДАЙ

МоллагIча участе вIаьнк улув къахьегачерех цхьабараш низ ца кхобеш болх бу, вовшаш — да сихагIа чакхдьлча сагота хилац. ХIанад из хила? Фу де деза массехо а производствах дог лазаш, вие хьадер дика а наха бераш ергдолаш а хургвола оалам цара Iеманре. ХIаьта таллесто болх бела — кIендаь юкъера дIадаккхара?

Шун, газет дешарий, ноакхестаца цу хаттарашта шои дала хьоаргъя редакцица, тахан оаха хьеллача «Вай — производства дай» яхача кердача рубрикане хIал ластаргIйолча материалашца.

Шоай коллективера гIулакхаш бе-баьхха ца хетараш, прогульщикаш, лодыраш, брак ераш, бехке яхача сий долча кIоарта терпуш доаца хьалола ийча гIулакхий доахкараш болча тайпара хьегучабаха а дарна къахьегача нахха эгIашаа кхийкое а еза.

Керда рубрика хьеллаш тахан оаха нотатех Назрановски трикотажни фабрикерча болхлочун Д. Дерсигова статья.

Хьажкара газет дешараш, шута дох оала ца дуццачех моацта хетар хилар. Хьа дуала, массано а уйла ергъа вай: фу дича бокъахьа да хIаранар махк производства да лоархIаш хилийтара.

ЮСТАРА ЛАТТА ЦХЬАННЕ БОКЪО ЯЦ

ЯР ПЯТИЛЕТКА йолаелча денз соахка мара план кхоачашъьнц тха коллективо. Цул совгIа, шера пачхьалкхенна ээ деш хьа а епай. Къахьегама овсарле лоха яр, продукци дика яцар, цунга дIадодаш дар доагIачул дукхагIа дар. Кхоачашъьнц продукци маьхала яннхара укх шера хьалхарча квартала план а. Из нийсденнад брак йолаш дукха продукци арахецарах, къахьегамен производственни дисциплина цIенхаптелхаярах, кхылоза бахьанаш ниийсдаларах.

Ункхаз отт укх тайпара хаттараш: хIана нийслу из дерригa, малаш-б цу гIулакха бехке бараш? Кулгалхошта хет болхлоша производства хьашташа дIадехкача тайпара къа ца хьеташ санна. Халахете а, цхьабола кулгалхой хул балхах лерттIа дот ца лазаш, наьха йоагIача бесса йоакхо ца еш, балха тIа порядок а дисциплина а хилийтара оарцагIа ца боалаш.

Цхьабакъда, кулгалхо ший балхах тIехдика кхеташ, из геттара дика организатор хиларах дерригa а тоаде цун цхьане низ дIакхоачаргбад берригаш «юхь лаьца лелабе» безаш хуле. Цудухьа болхлой а кулгалхой а доггуйла цаI йолаш, цхьан дагара болаш, массе хIаман цхьатарра бала кхоачаш ца хилча довзаш долча Крылова басня тIа дувцар хилар кхерам ба.

Вешта аьлча, аз хIана ду халагIдар, сона юкъ латтачо де мегаций из, са фу гIулакх да «сайна тIадоахар дувца», хьанаьн а шийна хIана ца гуш санна ма Iай, кхы уйла дага хила йиш яц цхьанненa, нагахьа санна шоаш производства дай лоархIаш уж бале. ХIаьта-ветта а. Массе а долча хIаман бала кхочаш, массенахьа бIарг дIалхевчаш хила веза хIаранар! ТIехьа ца нусни хьа а веза, сиена чакхъянкхарах дьнац гIулакх.

КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленум хиначул тIехьагIа оаха кIоартта анализ йир тхоай коллективо беча балха. Цхьадола хIамаш дир къахьегамен исполнителски дисциплина чIоагIъяра, къахьегамах бухсоцаш хьахулаш дар дукхагIа хилийтара, балхацара наькха уйлаш хувцара. Цудухьа вIаштIехьдаьлар тха, аз лаьхе ма аллара, дIадаха цу дика чакхданкха, пах а производственни мощностaш а шоаш хиннараш йоллаше.

Цу масало къаьгта хьахьокх: пачхьалкхен плани хьалхашка латта декхараши кхоачашдара тха предприяте шортта резерваш хилар. Керттердир да царех бизза пайда эцар, лаьха къахьегам лерттIа вIаштIехьбаккхар.

Аз фабрике болх бу иттех шу да. Ункхаз дIабоалабеннаб са къахьегама никъ. Укхаза дIанIйцaй со парте мугIарашка. Коммунистий бокха тешам а бенна. фабрика партбюро членалла, КПСС Назрановски райкомен Нохч - ГIалгIай обкомен членалла хержай.

Цудухьа лоархI аз сайх производства дай йола да. Фабрика коллектива балха тIа аьттув баьлча чIоагIа дог гIоздаьнна хул, из сай шоллагIдола цIаи дезали лоархI. Иштта уйлаш йолаш ба тха дукхагIбола болхлой!

Бакъда, совкха каргIдийнача динача хьокхамех кхоачамбаь Iе йиш яц, пайда эцанза хIанз а дукха торонаш я тха. **Масала, соахка прогулаш ярах фабрике эехьа йоаль балха ха 4935 сага-ди, кулгалхоша бакъонаш а телаш болхлой дIахьийтарах йоаьр 1300 гаргга сага-ди хилар. ХIаьта бийдал йоаццн болх сеца латтар бахьан долаш доадир 9836 сага-ди. Производствеца вIхха шоай вахар а дийна цах дог лазам болча болхлошта да мегац уж тайпа гIулакхаш.** Тха цехе дIадахача шера дукха прогулаш йир хIамаш тегача мотористка М. Гардановас. Из бакъахьарча новкъа яьача дика а хеташ дукха дийцар цуца. Цох хIама хилайзар, юххера цхьан беттех ах беттен цIагIа а Iийна балха хьеера из. Цеха болхлоша дехарагIа балхара дIаьлькхар Макха. Каст-каста прогулаш еш хинна хIамаш тегараш Л. Варзиева, Э. Экажева, Ц. Олигова цIенхаштта бехктохаме озийтар шоай новкъосташа, къахьегама дисциплина телхаерашта шоашта юкъе моттиг хургйоацилга дIа а хайташ. Дукхбал укх шера цу бахьанех тха фабрикера дIабаьхаб мотористкаш Л. Евлоева, Р. Борова, Д. Аушева, кхыбараш. **ДIахьех дор дIа ца эцаш, производствана ээ деча новкъа баьнараш мара бац оаха дIабоахаш бераш. Болх бе безаш бараш тхо новкъестий а йисхарей а да.**

БОЛХ ДIАХО а тоабара йолча торонех дувцача хана продукци дикалах массехк дош ала безам бар са. Каст-каста фабрике нийслу брак йола продукци арахеца моттигаш. Конвейерах тегача баракъашта юкъе из нийсъяла тарлу массехк сага бехкагIа, хIаьта из гIулакх Iатть бIарччача коллективана: лохлу къахьегама овсарле, наькъ алава, нормал дукхагIа хул хьадеча барзкъашка дIададаш дар. ДIадахача шера цхьоалагIча сортагIа йола продукци арахецара плана фабрика коллективо тIехкхочашйир. ХIамаш тегарапа дика болх баьб, аьнна хеталу. Цхьабакъда, продукци во я аьнна 80 совгIа рекламаци а кхаьчар тхога. **Брак йола продукци дIаяхьийтарах 30 эзар гаргга сом гIод текхар фабрикна. Юхайтта продукци 60635 сома маьхъа яр.** Укх шера январь бетта Госторгинспекци хьежача фабрике арахийцача ерригача продукцех кхоалагIа даьлъа совгIа яр брак хилар. ЛадугIал оаш — кхоалагIа дола даькъа!

Уж гIулакхаш цхьанкха дача а дIахо аз йиш яц. Цудухьа болхлоша, специалисташа дакъа а лоацаш, хьайийлла собрани хилар фабрике. Продукци дикагIа хилийтара, брак хулга цIендаь дIадаккхара де дезарех дийр массехо уйла тIаьзaша дег чу дужаш а хинна болхлепа, бригадирашa, новкъостий суда председатела Джандаровас, хIамаш тегача мотористка, адмикистрацие балха тIахьожам лоаттабара йолча комиссе председатела Султыговас, кхычар даь къамаьлаш. Иштта йоккха брак чакхъяллийтарах ОТК контролераш З. Вышегурова, Л. Мальсагова, Х. Умахова цIенхаштта бехктохаме а оазаш, цу балхах мукъабалийтар дийхар цар. ХIаьта ОТК начальник Л. Бондаркова дIахо цу балха тIа йита йиш ца хилар белгал а даькхар.

Аз а со санна болча дукхача кхыча болхлоша а дикна хьетадора собране къамаьлаш лаьраша дийцар, цар уйлаш. **МоллагIча участке къахьегаш вола а [illegible] бакка доаццаш ма леладе хьайна тIадилла гIулакх, лакха лоаттаде фабрика сий.**

ХIана нийслу хьаеча продукцена юкъе брак? Дукхьал болхлой хинна Iай-теш цун бехке бараш? Аллха болхлой хинна Iац. Балхах дог а лазаш, цунна эшаш дар хамнахьа тIадара снабженцаш оарцагIбоаларе нийсдургдоаца гIулакхаш нийслу тха балха тIа хIанз. Масала, хьазцаргъя аз хIамаш тега тхоай шоллагIйола цех. Укх шера январь бетта 150 эзар сома маьха продукци арахеца езача цох ах план мара кхоачашъянзар оаха. Из гIулакх нийсделар бIарччача бетта бийдал йоацаш дагIарах. Бетта тIеххьарча деношка из хьакхьачача, миччa бесса яь а. план кхоачашъе а гIерташ, дIайолаю штурмовщина. Цудухьа балха тIа гIалат бувлараш дукха хул. Иштта хьакул брак. Болх хьабе материал йолча хана бетта 20—25 тума эц оаха, хIаьта хьаде хIама доацача дийнахьа цхьа сомн 60 кепиги мара хилац. Снабженцаша шоай декхараш лерттIа кхоачаш ца дарах доал из дерригa а. **Сона хетачох, болх тоабара хилалза дергдоаца кхи цхьаьнха хIанна а да. Форманаш а доацаш, болхлой лерттIа йоакхо е еза кулгалхоша, шорта эшар а новкъадар а фуд хоаш хила беза уж.** ХIаьта из хIама тханцига доатгIача бесса дац ца аьлча бакъхургдац. Iаь замалахь цехашка дукхагIйолча хана шийла хул. ХIаьта из дерригa Iатть тха балха.

ХIара шера договорни декхараш тIаийцу тха коллективо. Ваньда, уж болхлошта довзаш дац, хIана аьлча уж тIаьзaча хана царца дагаволаш саг вац...

КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) Пленуме белгалдаьккхад халкъа боахама массе а йоача участкашка къахьегама овсарле плана цхьа процент лакхъяри арахецача продукцега дIабода мах нормагIа лаьрхIачул ах процент лохбара бокха лоархIам болаш хилар. Из декхар кхоачашдара дикa даргдоацар фуд аьлча, ца да къахьегамах социалистически яхь кхетанца вIаштIехьъяккхар, балха хаьнш, производственни мощностех оборудованех бизза пайда эцар. Цу даьхъе, хIара шера дешкхой декхараш тIаийцу фабрика цехаши, бригадаша. Юкъханца дика дIайоалу уж толаме кхочашд тIехкхоачашдаразе тIехьара социалистически яхь. ХIаьта дукха юкъ аладекъа динду из гIулакх: хан-ханнахьа яхья итогаш яц, уж дIайовзийтац бергача болхлошта. ДикагIйола опыт дIа-юха йоаржаелга, хьалхалаттараштa моральни материальни стимулировани эга эсала лаладу. Хьалха дIадахача шерашка «Профессех дикагIьяр» яха цIераш яхара конкурсаш хулар фабрике. Цига котбалнерашта ахчал премеш, сувенираш телар. Цо балхацара безам совбоаккхар. Из а дицденнад хIанз.

Укх шера хинача областной партийни конференце къамаьл деш цуз делегаташта аз доза делар Т. Оздоева керте латтача тха бригада коллективо пятилетка план диъ шера кхоачашъергхиларах. Цу гIулакха мел эшар долаш да тхо.

УКХ ШЕРА дика болх бара торонаш йолаш я фабрика бIарччa коллектив а. Из бакъхилар шаьра хьагойт тха дикагIбола болхлоша, бригадаша. Цох кIезиг-дукха дувца безам бар са. Масала, хьалхалаттача конвейера коллективана керте латташ яр Г. Дзарасова. Кхыча конвейера коллектива гIулакхаш во йолдгга, из йохаш латталга шийна хайча, цига болх бе яхар. ХIаьта из метта а йоалайр. Цу тайпара хIамаш карагIдийнад Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутата Ф. Комурсоевайна, кхычарна. Масала, коммуниста, шоллагIча цеха начальника Т. Нальгиевас новкъостал дир тIехьаеош хинача № 12 йолча конвейера коллективана.

Уж санна масалаш кхы а дукха доаладе йиш я. Из да мугIарера дукхагIбола болхлой шоай производствах дог лазаш, цун дай шоаш лоархIаш, коллектива сий лакха лоаттадара шоай низ кхобергбоацаш хилар.

Долче, хIанз эшар фуд аьлча, из да лакхе дийца кхоачамбоацараш цIендаь дIададахар, производстве ерригача участкашка дисциплина а порядок а чIоагIъяр, хIаране хьинар а бехктохам а ийбар, уж балхах дог лазаш хулга Iалашдара мел эшар дар. Цу гIулакхашта оарцагIйола еза партийни а профсоюзни а организацеш.

Д. ДЕРСИГОВА,
Назрановски трикотажни фабрика хIамаш тега мотористка, КПСС Нохч - ГIалгIай обкома член.

Ахриева ГIапура цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» цIе йолчу заводан механически цехе дукха шерашкахь къахьоьгу хьаьнала наладчик Боголов Дауд. Цо дика наладка йо, тайна да станокашна лакха оьсарле йолий, цIе йолуш болх бар, хIьта ма гIуллакх дика хIиттIевьдела Дауда. Цо ца наладкица дуь станок ихьа хин хьа кулг тоха ца дезаш дика болх беш хуьл.

Боголов Дауда хьаьнала къахьегам дуккха белгалбаьхаб заводан кулгалхоша. Ше хьалхаватта производственни хиларах терра хIара сменехь дехкар 120 — 130 процент кхочушдо цо.

СУРТА ТIА: наладчик Боголов Дауд.

И. ПЛИЕВА сурт.

• Болхлочун уйлаш

Хьувкъам лакха хила беза

Тха совхоз, хеш ма хилла, комсаш кхиош ю. Уж баккха-дика дьувкъа йиш йолуш дика да тха лаьтташи климатически хьелаши — эшар хIама дац: комсий терко дукхагIа ейга, оьлаш ма хилла, дехи царна кулг тIелоаттаделга мара.

Ишта ма хилар бакъду, тха ловлакхой опыт а тха ткоай опыт я. ХьалхагIа ловлакхой буецаргба аз. Со хьега дика бола беш бригадъ я «Новогрозненски» совхозера Нохч-ГIалгIайчен заслуженни комсаш лелаенo коммуниста Насуханов Бачас кулгалдер. Цу хьалха леттача коллективо бригадни подрядни хозрасчети юкъейнила (вецта, уж шера-м оаха е юкъеений уж прогрессивни формац). Къахьегамен производственни дисциплина лакка хилара, йоккхача тоьзало Б. Насуханова бригадага йиш хулийт хIара шера комсаш чIоагIа хьувкъа. Масале, совхка юкъера лаьрхIача кIара гектара тIера 94,8 центнер комсаш гулийр укказа, хIьта пятилетка ихь шера—юкъера лаьрхIача шера 91 центнер.

Долче, тха хьелашка комсий лакка хьувкъам кхебулургбац аьаш дасса хебер само дуцаргда! Севдар ца а дуцаш, дикагIа, тIеттIа болх бе беза. Цу «Новогрозненский» совхозерча М. Мамедова бригадо а ма гульаьрий совхка хIара гектара тIара юкъара лаьрхIача 93 центнер комсаш. Тха ткоай опыт а я ишта тешавеш.

Тха совхозерча барзI бригадак са бригадо мара кхочашъэзар совхка план — 79 гектарах хIарене тIара 62 центнер комсаш гулийр оаха. Уж, баькдар аьлча, тха ловлакхоша гульаьрел кIезигагIа-м я. ХIьта а тха эггара хьалкара опыт ларxIа магаргъа цох. Мел аьлча а, цо бIуболийт ткоах, цудухьа хIанз, XI пятилетка диьлагIча шера, оаха къовсам поаттабу хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 75 центнер комсаш ахара тIехьа. ХIьта, нагахьа сана тхоай эррига «къайленаш» (баташта ах аз) юкъеш хилча, ихь я дукхагIа лаькбе лаьрхI оаха хьувкъам.

Цхьабакъда, комсаш хьувкъар духьа оаха дечох дуецалеза белгалдоаккхаргда аз, совхка дукхьал продукци яйга хилар бахьан долаш, вож тха бригадаш вал кхоачеш ца юлуш йисалга. ХIара комсий гаьн тIа дакхьа гайдолгаш кхоачем болаш дар планови задани вала кхоачашъара. Цхьабакъда, цIаьхха а ях аз, гайдолгаш IалашмаIо дейга дар (тха дераш-м дукха а дезагIа дар).

ХIана нийсденнад из ишттаI Керттара бахьан цаI да: комсашта хий дилла вIашIехьа ца делар. Лоацца аьлча, массанена а къовзам баьб гIишлоянхоше - мелиораторашe: юкъханца йоккха брак аьй цар хий дулле гIирс хьалбеш, цул тIехьагIа вIаштIехьдаьннадац шоаш дьа гIалаташ хинназ тоадe.

Вешта, 300 гектара тIара комсаш-м хIана а я хий дилланза. Вай дийцар мара нэы бахьан дац цуя а. «Чеченингушводстрой» яхача объединене начальник Ч. Амирханов волча ПМК-6 коллективо хIанз а кхоачашдаьдац ший дош — оросительни сета реконструкци чакхъаьхказац а 1984 шера 1 январь хьетIехттаж а (ишта дар дения дош!) а тахханалца а. ДIаэо ле магаргдолаш а ле йиш йолаш а дац цу тайпара гIулакх.

ХIьта са бригадо комсаш лаьца аьлча, уж оросительни сетек тийша кIама долаш яц, цудухьа оаха хIанзале а шозза хий диллад царна, хIара гектара тIа 1280 кубометр а дуллаш.

ФуI оаха дьер уж шера комсаш дукхагIа ахаран мекка Кхачен программа кхоачашъяра юкъа тар ма лу доккхагIа декъа лецаран?

Хьувкъам чуйца доаннача тIехьагIа цхьатарре шпалера тIара Iоьхар комсий тхьовронгаш, еIар, лаьттах еккар. Дика Iаьнгара эргйолаш дIакъайлар. IаI а дагIензар тхо кулгаш еIешна а дезна: подкормкане лаьрхIа удобренеш тайсар, шпалера тоайир, ткоай квалификаци лакхйора.

Йоах ма аланнгe а хIара гектара тIа ихь а 500 килограмм суперфосфати калийни тухи тессар, дика чу а доаийташ хий диллар (ишта из болх бир тха отделенерча Яшадов Мамуна бригадо а).

Тха барзIа а бригадо цхьатарре къаьстар лаьттах йоакка комсий гаьнаш. Комсий гаьнаш хьакоарцаечан тIаьета лаьтта дIа а доаннаш цIаьечен оьсаре къахьийгар механизоторашa Махмадов Абуэзида, Костенко Алексея, Ибрагимов Адама, Рашидов Хьасана, Шайхаев Вахарсолтас, къыбаьрена. Сменин заданеш хIара денна цхьанкъазан — шоазза тIехкоачашйора цар. Цудухьа 8 апреле йистабаьлар уж эррига комсаш яьаьста.

Цул тIехьагIа тIаттIа чакхьякхар оаха вож агроприемьалхагIа тоаь кийчъача шпалерах тхьовронгаш хьалъехкилга. Из эггара лоархIамегIара болх бизза чакхбоаккхаргба коммунистически субботник долча дийнахьа — 21 апреле. Iаьккха цхьатарре тIадерзаргда тхо оасар дIадаихкара, зуламдергащен лезаращен къо-сам лоаттабара.

Лоацца аьлча, оаха да йиш йолеш мел доле хIама ду план кхоачашъяь ца Iеш, тIехкоачаш а яра. Совхка пачхьалкхен дехкар тIа ма дисадий боазама — 500 тонн комсаш. ХIьта дехкар, вайна ма харре, дIа ца тиххена мичи доал.

Б. ВИМУРЗАЕВА, Гудермесски района «Дружба» цIача совхозе бригадир.

ДЕГ ТIАРА БАРКАЛ

ЧIоагIа тервах тIабехийташ бийшай аз а са вежаьошта а укх деношка хиннача КПСС ЦК апрельски Пленума материалаш. Къаьстта уйла яйташ, хIара советски сага йоахко елга гойтаж дар цу Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара К. У. Черненкос даь кIоарга чулоацам бола къамаьл. Цу къамаьло цIаьхха а тешал ду вейна нарагIдийнaраш духьа дале а, кхоачанде дезаш хьалхашка леттараш бехктохкаш чоалхаен декхараш дола.

Къаьстта тервам тIеоваш да выступлене тIара ер дешаш: «Хоаш ма хиллара, вай бар сaина боккхача мехка ден повесткера дIадалийта йиш яц къамашта юкъе латта гIулакхаш эргадахьа тоадара декхараш. Къамашта юкъера цатоамаш дIадоахача, халкъашта юкъе замарахка дола доттагIад чIоагIдеча Iалаьнате боккха лоархIам бола болх бaь йола Советаш декхарийла я дагIаенача социализма хьалашкарча къамах дена маIанга кIоарга хьежа я. ХIьта, ма дерра аьлча, из ма бий коллективистски интернационалистски ларда тIа, гIулакха эррига оагIомаш тервал а еш лелабича мара бернате дIабахьа йиш йоаца болх».

Тхоай газоэлектросварщикий бригадах лаьца ала безам бар са. Итт—хийтта ну да оаха цхьана болх бу. Коллективе ба эрсий, нохчий, гIалгIай, эрмалой, жугатий. Цхьабакъда, цхьан цIен деаал саина барт-йиш долаш, оаннача вошъоста вошъост оарцагIоалаш къахьег оаха.

Тха тервам тIеоваш да Пленуме итогаш ль «Юкъерча дешарен профессиональни школа реформа Керттера лостамех» бола сецамаш. Бригадо болх бераш хан чу бенна я, дукхача хана производстве къахьеташ я бола мах ба. Цудухьа тхоай берий еча йоахкона, царех баьза советски гражданаш хилийтара советски пачхьалкхено деча гIулакхашта КПСС ЦК-на, Советски правительствана дег тIара доккха баркал их аз а соца къахьегаш мел болча наха а.

Къ. ОСКАНОВ, № 7 йолча гIишлон-монтажни управлене газоэлектросварщик.

ЭГГАРА ХЬАЛХАРЪЯР МЕХКДАЬТТА ЛУШ Я

«Октябрьнефть» управленена чуйоагIа мехкдаьтта телаш хинна «Гойт-Корт» яха моттиг «Iаьрика дошув» ихь ца луш сецар. Насосни хьисапе из хьалдаккха болара хIама хургдолаш дацар. Цхьабакъда, «СевКавНИПИнефть» института Iилманхошеи управлене специалисташеи дерхIачох из моттиг мехкдаьтта шортта долаш яр. Ишта хьадоаккхаргда из?

ТIоанашта хида низ тIалоаттабарах хIама хиланзар. хIана аьлча, гIуми лоабати ишш уаш дар тIоанаш. Цудухьа доабата тIанхачча хий дукха гаьна дахале гIоналро чудуар. Iилманхоша лаьрхIар эксперимент чакхъяькхка: кхо эзари ах эзари метр кIоарга хьалтах Iочуяхийта нерв хьаз а лькха хьежача цуна газаца низ тIабахийта лаьрхIар.

Долче, хьалье езаш яр низ бола компрессорни станци. Ишттa хьахилар «Гойт-Корт» яха компрессорни станци. Из чуйоагIа «Грознефтегаз» яхача мехкдаьттагазови управленена.

Iилманхошен специалисташен аьча расчетех, тIоанашта тIалоаттача газа низ 300 атмосфера хила беза бар, хIьта ден-буса скважине чуйохийтача цуз боарам 300 эзар кубометрга кхоачаш хила безар.

Станцена верте оттавир ций болх дика бовзац вола специалист, вокккагIа вола инженер Н. Лихоманов. Цу коллектива декхар дар дIадоладаьча дикача гIуланхех юкхера хьалуш дар гучадаккха, из ха йиш яцар проектни мIоаргалга дIахаьчача мара...

ХIьта, эггара хьалхара толам бIаргагора ах шу ха нйшар. ХьалхагIа болх ца беш лаьттача цхьан скважина мехкдаьтта кIеж техар, дукха юкъ ялале шоллагIчо, кхоалагIчо. Из бахьан долаш хьадоаккхача мехкдаьтта боарам хадданза лакхлора. ХIанз «Гойт-Корт» яхача моттиге хьалхагIа болх ца беш лаьттача пхе скважино мехкдаьтта тел тIоанашта газа низ тIалоаттабара чотагIа. Ишттa юкъейоалаьча шоллагIча метадах доккха беркат доалаш латт. Цунах лаьца дувцаш «Октябрьнефть» мехкдаьттен газан йоалача управленен керттерча геолога Бондаренко Леонид Афанасьевича аьлар:

— Керда метод оаха хIанз шерра ткоай балха юкъейоалаьй, дукхьал из бахьан долаш тIаккхйтача мехкдаьтта дукхал 81 процент хилар.

ХIьта ишта бу болх компрессорни станце коллективо?

ЦхьайттаIагIча пятилетка кхоалагIча шера декхар ханал яи бутт хьалха кхоачашдир коллективо. ТIаккха хIанз уж гарга ба укх шерара хьалхарча ялх бетта йола пачхахьалхен план кхоачашъе.

Цо делаю «Коммунистически къахьегама коллектив» яха сий дола цIи.

«Гойт-Корт» яха компрессорни станце духхьал газа низ тIоанашта тIадоаттабарца мехкдаьтта даькхха ца Iеш, факелашка пайда ца эцаш йолча газа утилизаци е а еза. ДIалархIал оаш мел йоа газ утилизаци ца яр бахьан долаш. Станце начальника Н. Лихоманова кулгалда вIаштIехьдаьлар зехьа йоаш хиннача газа цхьа фавел йоаe. ХIанз шоладагIъар йоалра шоаI низ тIаберзабаь ба уж. Из бахьан долаш республика мехкдаьтта химически промышленносто массеха миллион кубометр газ кхоергъа.

«Гойт-Корт» яхача компрессорни станце дикача гIуланхех цаI да, нагах бараш дай къахьегама наьхъ тIа бувлилга. ХIанзале массехк дезала династеш я цига болх беш. Масала, ДошукаевгIар, Iаддал-ВахIид станце болх бе вера юртара. Компрессорщика болх баь опыт ядар цуц. Цига уллув хьаьттар тIемен къахьегамен ветеран Резников Алексей Никифорович. Цо гIо дир Iаддал-ВахIида керда профессе нареесаe. Дукха хьялале эскарера цIавена цун воI Керам а вера дас болх бечa къахьега. ХIанз дикагIа вола слесарь лоархIаш ва Керам. Газоэлектросварщик Садитдинов Равиль волча балха ера цун сесаг Надежда Павловна.

Лоаца аьлча, компрессорни станцe коллектив шийна хьалхашка летта декхараш дика кхетадеш, Iилман-технически прогресс сихьеча шоашкара дакъа юкъе хьош я. Из тайпа станци вай мехка хьалхара я.

А. КУНИЕВ.

ЙОАКХОННА МАХ БУ

Вай ленински парте политически курс дерригача халкъаша хьаллоацашен къоабаьлешн я.

КПСС ЦК апрельски (1984 ш.) Пленуме дувцаш дола дешаш хIара советски сага вахаре чIоагIа эцаш да. Боккхача безамца тIаийцар тха № 10 йолча юкъерча школа педколлективо хIанз чакхьаьннача Пленума решенеш цига КПСС ЦК Генеральни секретара К. У. Черненкос даь кIоарга чулоацам болаш дола къамаьлаи. Тха школа хьехархоша къаьсттача тервамe а кIца дийшар «юкъерчей профессиональни школа реформа Керттера лостамаш».

Дешархошта кIоарга знанеш яларал совгIа, уж масса-йолча оагIорахьара легIабоалабе, Iилман мировоззрени йолаш кхебе, тхоаш, хьехархой тIахьийка хиларих тарра, цу лостамаш тIа юицаш йола указанеш оаха ткоай балха программа санна тIайцаI. К. У. Черненкос ше къамаьл деш хоадам болаш къоастадаьд школаца бувзам болаш мел долча вай пачхьалкхен доаньой декхараши школе знанеш хилийтара къахьетама кхетам балара, дешархой пионерски комсомольски организацей болх тоабара тIехьара хIара хьехархочун бехктохкамь. IалаьматеI чIоагIа хоза хийтар тхона, хьехархошта алапи тIатохаш вай парте ткоай йоакхо яр.

№ 10 йолча юкъерча школа хьехархой коллективо дош лу «Юкъерчен профессиональни школа реформа Керттера лостамаш» тIа мел дувцар ткоай балха юкъе доаладен цун гуманистически лоархIамах бизза пайда эцеш.

Е. ЛИСИЦЫНА, Грознерча № 10 йолча юкъерча школа директор, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат.

КЕРДА КОТАЛОНАШ А ЙОАХАШ КЪАХЬЕГА

Нохч-ГIалгIай АССР промышленносто 1984 шера хьалхарча квартала пачхахьалкхен план кхоачашъяра итогаш

КПСС XXVI съезда, цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумий решенеш вахаре чакх а йоахаш, цхьайтталагIча пятилетка диьлагIча шера задaнеш толаме кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоаржаьча Нохч-ГIалгIайчен индустре болхлоша толаме кхоачашъяьй продукци маьхала лакхарен дукхагIйола изделеш арахецарен 1984 шера хьалхарча квартала план.

Эррига республика хьанийцача продукци маьхала якхара 1984 шера хьалхарча квартала план 102 процент кхоачашъяьй, цу дакъе Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета чуйоагIача промышленносто 105 процент кхоачаш а еш.

Промышленноста декъашка продукци хьаьр 1983 шера хьалхарча кварталица нийсдеча дегIаэний укх боарагIа:

химически промышленность	— 5,8 процент
машинаш яр металлообработка	— 5,6 процент
Хаунен хьу чакхйоакхе промышленность	— 6,6 процент
ГIишлон материалий промышленность	— 6,1 процент
Яйга промышленность	— 2,0 процент
Кхачан промышленность	—12,3 процент
Микробиологически промышленность	—30,3 процент

Объединенешкаи промышленни предприятешкаи продукци маьхала лакхарен хьаэн йола продукци дегIахара хьаьхьех дIахорча денешe:

	1984 шера I квартала план кхочушдар, процент	1983 шера I кварталца дуьстина, процент
«Грознефтеоргсинтез» производственни объединени	100,8	94
Ленина ордена долаеча «Грознефть» производственни объединени	103	99
Грозненски ремонтно - механически завод	103	102
Карабулакски химреагентий завод	100,5	102
«Севкавнефтегазпереработка» яха производственни объединени	118	92
Грозненски «Нефтехимавтоматика» завод	100,3	100,0
«Красный молот» завод	100,3	107
«Оргтехника» производственни объединене «Электроприбор» завод	105	109
«Промавтоматика» НПО опытни завод	105	111
«Пищемаш» завод	99	100,8
ГI. Ахриева цIерагIа «Электроинструмент» завод	101	137
«Трансмаш» завод	100,2	104
Электромеханически завод	100,6	95
Гудермесски мединструментий завод	100,8	107
Биохимически завод	104	106
«Грозэнерго» районни энергетически управлени	100,9	100,9
Нохч-ГIалгIай «Терек» яха мебельни дечиги хIамаш ю производственни объединени	101	113
«Союзавтоматстром» ВНПО опытно-экспериментальни завод	102	106
Цементни завод	104	114
Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене Грозненски вышкабетонни конструкцей завод	101	106
«Чечингсельстрой» треста вышкабетонни конструкцей завод	107	122
«Аргунмодарос» объединени	103	100,0
«Чеченингушводстрой» гIишлон управлене Аргунски вышкабетонни изделей завод	110	99,8
Хаун бовшка министерство	103	110
«Автоспецоборудование» яха опытно-экспериментальни завод	105	105
Назрановски трикотажни фабрика	97	93
Производственни швейни объединени	100,1	100,3
Грозненски кога гIирс бу фабрика	107	115
Грозненски кондитерски фабрика	104	95
«Чеченингушсельхозагропром» производственни объединени	105	105
Шурий промышленносто производственни объединени	102	106
Дулха комбинат	123	110
«Чеченингушпиво» производственни объединени	108	106
Нохч-ГIалгIай плата продуктий производственни управлени	107	106
Грозненски экспериментально-механически завод	103	115
«Чеченингушстройматериалы» производственни объединени	101	104
Нохч-ГIалгIай АССР кхачан промышленноста министерство	113	107
Меттигерча промышленностон министерство	106	105

Юкъарча производства эффективность лакхъяран баргхача балха дикал тоаяран тIадероадь балхаш даьд производственни объединенешкаи промышленни предприятешкаи.

Промышленни продукца шортера тайпана хьадар хьехьахь дIахорча денешe:

	1984 шера I квартал — план кхочушдар, процент	1983 шера I кварталца дуьстина, процент
Электроэнерги — млн. киловатт-сахьат	879	99,2
Газ — млн. кубически метр	540	94
Насосаш	199	91
Скважинаш ларарера йола цементировочни агрегаташ	202	100,5
ТIоацаш хица лакхайта агрегаташ	40	135
Тракторни прицепаш — эзар	5,6	104
Трансформаторни подстанцеш	302	95
Электрофотографически аппараташ	620	106
Макхаш — эзар	156	96
Механизированни гIишлон-монтажни инструмент — эзар	50	47
Етта кирпичаш (холхоашц хьр йоацаш) — млн.	42,7	108
КIир — эзар тонн	10,5	101
Гипс (алебастр) — эзар тонн	1,9	76
ВIашагIхетта вышкабетонни конструкцеш оахкамаш — эзар куб. метр	35	96
Цемент — эзар тонн	136	115
Хьу хьаара эзар (холхоашца шийтъяр йоацаш) — эзар куб. метр	32,5	105
Цу дакъе: хера хьакха хьу — эзар куб. метр	16,3	90,0
Ардакх (холхоашц хьакхар йоацаш) — эзар куб. метр	8,0	99
Феттан хьокха фанера — млн. кв. метр	1,8	120
ТIехьниха духхаду пазата бариташ — эзар	112	91
Чухьахьа духхаду пазата бариташ — млн.	1,6	109
Швейни изделеш — млн. сом	16,0	106
Толата кога гIирс — эзар пар	551	118
Пачхахьалкхен ресурсий бийдалах доалха машдаьтта — тонн	204	117
Пачхахьалкхен ресурсий бийдалах доалха генарий даьтта — эзар тонн	2,9	94
Мерзача шурий продукци — эзар тонн	16,6	107
Пачхахьалкхен ресурсий бийдалах лаьха кахчаш, ма яраш, хьаьна ярош а тIехьа — тонн	352	123
Кондитерски изделеш — эзар тонн	1,7	90
Маьлхи маьлха-булочни изделеш — эзар тонн	16,4	101
Макаронни изделеш — эзар тонн	1,5	102
Консерваш (холхоашца лаьраш йоацаш) — млн. услови банка	20,9	126
Мий — эзар дал	204	109
Аьшка ментеш — эзар	6,4	96
Аьшка пхьегIаш — тонн	30	116
Шарикови авторучкаш — млн.	2,8	109
Бытовой химе товараш — млн. сом	3,1	107
Мебель — млн. сом	6,2	106

Продукци маьхала лакхара юкъара план кхоачашъяь але а цементировочни агрегаташ, ардакх, фанера, чухьахьа духхаду пазата барешъаш, тIехьнахьа духхаду пазата бархкъаш, дулх, колбасни кондитерски изделеш арахецара 1984 шера хьалхарча квартала план кхоачашъяьац.

Халкъа эша товараш арахецара 1984 шера хьалхарча квартала план 103 процент кхоачашъяьй, 1983 шера цу юкъа арахийцарел уж товараш укх шера 11 процент дукхагIа хиннад.

Розничи маьхашца диллача культурно-бытовой гIулакхаштех кха-картен эцаш дола товараш арахецара задани 103 процент кхоачашъяьй, 1983 шера хьалхарча квартала арахийцарел уж товараш 19 процент дукхагIа хиннад.

Керда техника, дикагIйола технологи производствана юкъейоалаярах, производствон къахьегаш эргабаьхха тоабарах, къахьегама дисциплина чIоагIъярах, хIара балха участкера бехктохкем айбарах республика промышленносто къахьегама оасарле лакхъяра укх шера хьалхарча квартала план 100,2 процент кхоачашъяьй.

Къахьегама оасарле планагIа лаьрхIачух цхьа процент лакхъяран арахецача продукцега дIабодаш бола мал ах процент лоабаран тIайца йола встречни планаш толаме кхоачашъю республикерча дукхача промышленни предприятей коллективаша.

Цхьабакъда, 1983 шера хьалхарча квартале хинначул а къахьегама оасарле лохъяьй Грозненски ремонтно-механически заводе, «Севкавнефтегазпереработка» яхача производственни объединене, ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводе, Назрановски трикотажни фабрике, Гудермесски чхьагIар доаккхача заводе, Назрановски мельзаводе.

Производственни объединенешкаи промышленни предприятешкаи балхаш даьд кхоь а беш бийдал, материалаш, доагор, энерги дIааххийтара.

ХIьта а 1983 шера хьалхарча шин бетта арахецача продукцега дIабодаш бола мах боагIачул дукхагIа хиннаб «Грознефтеоргсинтез» производственни объединене, «Пищемаш», ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводашка, Назрановски трикотажни фабрике, кхыча предприятешка.

ДIахо а балхаш дир промышленносте керда техника юкъейоалаеш, Iилман - технически прогресса карагIдийнараш производствана юкъехулаш, кердача тайпаех йола [illegible]

1984 шера 21 апреле хулача Эррига союзни коммунистически субботника хийчо яра шерра социалистически яхь йоаржаьй Нохч-ГIалгIайчен предприятей коллективаша, цу дийнахьа оасаре кхьа а хьегаш, цхьайтталагIча пятилетка план толаме кхоачашъяра доагIаш дола дакъа юкъе дихьара декхараш тIаийцад цар.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНИ

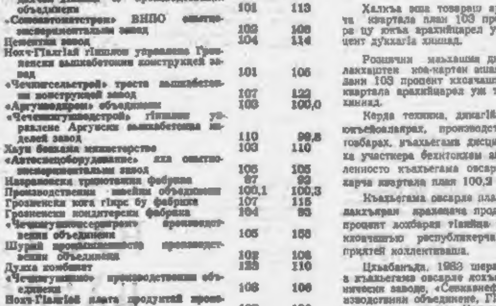

Юрта бовхаш производственно - технически Iилманен Аргунски отделена Мустаева Майрбека газоэлектросварщик волаш болх бу хийттьаьгIа шу да.

Ше коммунистически къахьегама ударник хиларах терра, цо хьычерна хьоахам чалаш болх бу. Ший сменан норма 115—120 процент кхоачаш да цо цхьа дIадаххийтаж Майрбека.

Предприяте ветеран хьийнре дакъа лоацаш ва общественни вахаре, из ва ший лоIамe болча халкъа дружина член.

СУРТА ТIА: Мустаева Майрбек.

З. АМЛИЕВА сурт.

ХЬУВКЪАМА ЙОАКХО ЕШ

Эттара хьалха боагӀараш-ца вера Котиев Руслан механизированни отряда, кхай тӀарча стане. Керта чура дӀайоалаш, цӀар техниках пайда дикагӀа эцара, совхоза механизаторий, берригача льтта леладерий къахьегама овсарло айара хьаькъехьа корта бола къамаьл а деш селхан хинна «Староцедринский» совхоза коммунистий партийни собрани. ХӀаьта къамаьл деш мел барашка, сендукъа дар а хац, цунгахьа — боахама верттерча инженерагахьа — бӀаргаш леткар. ТӀакха къамаьл дарецо а.

— Еррига агротехнически мероприятеш шоай ханнахьи тӀехдинен чакхъхара бизза кхоачам болаш техника я вай, — аьлар цо. — Цхьабакъда, механизатораш берригаш а бац цун хьурмат деш, цун берригача низах пайда эцаш. Ремонтни базо хьовзам бу дукхагӀа.

НийсагӀа хурга, нагахьа санна комсаш лелаеча къонача совхове, ремонтна база-м хац сона, кхьметтел йоккха йоаца мастерской а яц аьлча. Цунна бехке я, эттара хьалхарча аргӀанна «Чеченингушнино» объединение начальника заместитель М. А. Лукьянов верте хатта инженерни служба. Е йицлу из?

КӀеанга хало тӀакхачавар Р. КотиевгӀен цун помощникаштен ер шу доладеннача юкхье — еррига техника араюкхье вӀаштӀехьанакха йийзар. Дика болх хилар хьона, Ӏа мукъагӀа сел шийла ца дена. Вешта, башха шийла ца хилча а, каст-каста чӀоаггӀа шийла мух хьекхача Шелковской районе араюкхье аьлкацашра болх бе чӀоагӀа хала хул.

Халонех ца къахкаш къахьийтар ремонтникаш а, трактористаша а. Къонахчал гойтар (кхыча тайпара ала йиш йолаш а дац из) трактористаша Лемегов Василе, Ибрагимов Шехаба, Ахмадова Маринас, Калуев Ималие, Барзиев Мувсас, кхыча механизаторашка. Цар чакхдаьккхар шоаш лаьрхӀар: шоай техника дика вӀаштӀехьаьккхар. Варнал хилда лоалахошта — староцедринцашта, шоай ремонтни база а енна, новкъостал даьча кхыча боахамий ремонтникашта. ХӀаьта а, дӀахо кхы иштта дӀадаха йиш йолаш дац гӀулакх.

Цу дерригача хӀамай уйла йора верттерча инженера, ялатий кхай йистте механизаторашка хьежаш вагӀача хана. Цхьац-цхьацца воагӀаш хьагуллуш хаттар уж. Цигга хьакхьачар подрядни механизированни отряда начальник коммунист Дакаев Себер а. Из вар селхан партсобрание бакъдар дийцар, цхьабараштa кӀома къамаьл хийттадале а. Эттара хьалха вӀаши нулташ дена, салам-Ӏалам, дахардедар аьнна баьнначул тӀехьагӀа, кхоам дӀа-кха нийсдир, механизаторашта хьалхашка декхараш оттадир.

Цхьаннена тӀехьа шолаггӀар йодаш кхай тӀарча станера дӀакха яьлар агрегаташ, гонахьа мел дола хӀама сонадовкхаш тата а делла, Ӏуйрйнара сатем а бовбеш.

...Совхоза дӀадийнача илаташа 373 гектар дӀалоаш. ХӀара гектара тӀа хӀанале а подкормка хьасапе 200 килограмм аммиачни селитра есссай. Гурахьа хий диллад. Из агроприем Ӏай цӀаьнха а яьй. ХӀаьта хӀанз, дӀадийнача ялаташта мангаш дальхачул тӀехьагӀа, кхоалагӀа хий дилла лаьрхӀад цу тӀа. Цу тайпара цхи агрегат, а тахан гурахьа дийнача ялаташта Ӏунал деш.

— Иштта Ӏунал дарах тхога йиш хургья юкъера лаьрхӀача хӀара гектара тӀара 30 центнерал кӀезигагӀа доацаш кӀа чуда а 20 центнер мукх баккха а, — бӀубенна йоах С. Дакаева. Из бакъду верттерча инженера а образованегов практически балхаген диллача агроном йоача совхоза директора В. В. Сергутниис а.

ХӀаьта улун улл мехотрядо 343 гектара тӀа люцерна фу кхедеш дола кха. Унхаза хӀара деннa цхьан ахаззен тӀехкхоачашъю сменни заданеш боахаме хьалхалаттача механизаторaша В. Леметовен Ш Ибрагимовен. Царна новкъостал ду пенсе тӀа ваза дукха ха болча цхьабакъда, цхьанна а дийнахьа болх ца мусата къаьнарча тракториста Г. Лычкина а.

Укх шера 430 центнерал кӀезигагӀа доацаш люцерна фу кхеде а пачхаьлкхенга дохка а аьнна шоашта хьалхашка декхар оттадаьд латташ леладерашa. ТӀаккха, цу гӀулакха массане а болх дика бе беза. Люцерна тӀайолча кхай тӀа дисиаш токхаьй, мангаш даьхад, удобренеш тайсай, хий диллад. ХӀанз культиваци йоаккхаш ба механизатораш.

Комсий башанашка а хилар верттера инженер Р. Котиев. Унхаза овсарл бола байтаб техникaта. Комсашта Ӏунал деш боахкача тракториставца Ахмадова Марикайца, Калуев Ималеца, Барзиев Мусвайца къамаьл даьчул тӀехьагӀа Р. Котиев тайшар, комсаш леладерашагаьнaшта юкъера йоагӀаш шоай ханнарьи дика кийтьергйолгам уж хий дилла болалургболгахи. Массане а даккха хӀама доацаш фу болх — деш из деннадий цар укх шера соахкарчул кхоаза дукхагӀа хӀана йохкац аьнна пачхаьлкхенга комсаш йоаргхилархь. ХӀаьта XI пятилетка кхоалагӀача шера пачхаьлкхенга комсаш йохкара задани кхоачашта «Староцедринский» цхьа совхоз мара инчай Шелковской районе. Цул совгӀа, планагӀа пи эзар центнер мара яла ца езача меттe, кхо эзар ах эзар центнер комсаш дӀачуенний совхозо.

Механизаторaш хӀанале а люцерна гурахьа дийна ялатана чура техника кийчъеш болча майдан тӀа а хилар совхоза верттера инженер. Ремонтникаш, совхоза берригa льтта леладераш а санна, хьинар айдина бар. КПСС ЦК апрельски (1984 ш.) Пленума решенешца цу Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара К. У. Черненкос даьча къаьстача къамаьлаш лоп а луш, хӀаравар динагӀа, овсаргӀа болх бе гӀерт мехка Кхачак программа кхоачашъеча юкъе шоай коллективо лоаца дакъа XI пятилетки укх даьлагӀча шерре а дика доакхагӀа хилийтар духьа.

П. РУСИН.

Доазол дехьара

ФРАНЦИ. Е вашта а е ве[illegible] сад е дӀа-хьа гӀертбашцаш Франца тӀелаьлъяшки [illegible] кахкьаш дӀахьайлад зоараш йолча тракторашца гуламдашен, чу-ера сиг ца [illegible] тал гобабъ мехка дукхача городашкарча пачхаьлкхан учреждененга. 40000 гектар[illegible]

че фермере дагьа хилар ЕЭС-е дакъхьесча юрбеашне политикана духхьал протест еча дерригача тӀьашн [illegible] юкъе. Брюсселе кхрта боахама министраш вӀашагӀа а кхийтта, ЕЭС-е Министрий Совета гоеса кулоча хане кийсьаь яр из.

Шоай къеча хьала терпинн гӀашар дукхьа тракторанш тӀа а хайша, городий улицашка гӀолла чакхбаьлар француски фермераш, юртбоахама продукце закупочни махаш лакхделга дӀадехаш. Иах бахача цхьайолча моттигашка бакъонаш бола тӀом эттар фермераштен полицейни юкъе. Манифестанташ лелабар духьа бӀаргех хий ухийта газ йийтта порядок лораераш. Дукхача наьха демонстрацеш хилар иштта Лиона, Ниццe, мехкарча кхыча городашка.

СУРТА ТӀА: фермераш тракторашца дӀахьайлад Страсбургера цхьа улица.

АП—ТАСС телесурт.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совете

Барттайнача халкъий дезале

Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совета Президиума аргӀанарча заседание дийцад балача наха интернациональни патриотически кхетам балара халкъа депутатий Шелковской районни Совета исполнительни комитето беча балхах дола дош.

Заседане белгалдаьккхар, Шелковской райисполкомо, парте XXVI съезда, цул тӀехьагӀа хиннача КПСС ЦК Пленумий решенеш чакх а йоахаш, къахьегамхошта идейно - политически, интернациональни кхетам дикагӀа балара белгалара болх беш хилар, района экономика дегӀайоалаяре декхараш кхоачашдарца, къахьегамхой материальни хьал - торо культурен лакхьарца из буза а буввзаш.

43,7 эзар саг вахача районе вежарашха барттайнача дезале бах дукхача къамех бола викалаш—оьрсий, нохчий, гӀалгӀай, негӀий, гӀумкий, эрмалой, кхыбараш. Халкъа депутатий района, юрта, станиций Советий депутатала хержаб 18 къамах бола викалаш.

Вахача наха интернациональни патриотически кхетам балара хьинаре болх бу культурно - просветительни учрежденешa. Районе болх беш я 20 клуб, 24 библиотека, 18 киноустановка, художественни самодеятельноста 52 кружок. Самодеятелахи художественни коллективашта дакъа лоац 2200 совгӀча саго. Царна юкъе ба дукхача къамех бола нах, творчески репертуар тайп-тайпара я.

Района библиотекаш к а кийч а яь дӀаоттаяь выставкаш укх тайпара темаш йолаш я. «Вай—интернационалисташ», «Йохаргйоаца барт-цхьоагӀо». «Ленинизм—вошал духхдурия сийлахь-боккха хьаст», «Сийлахь-боккхача Даймехка тӀема летопись», кхыдараш.

Керда советски обрядаш цӀейши вахара юкъехкахьера болх лелабу. Торжественни моттиг еш какъабоах Советски Эскаре гӀулакх де болхараш, дӀатал паспорташ, традицинни а хинна дӀадоладеннад «Цон хьаьха болхараш накъабоахилга», «Юххьанара цӀов», «Хьувкъама цӀей» яла а кхыдола а къахьегама цӀейш дездела.

ЧӀоагӀа уйла тӀайохийт кагирхошта патриотически кхетам балара. ТӀема ветеранаш, хаъасера тӀемахой, производстве хьалхалаттараш къахьегамхоща, кагирхошца вӀашагӀкхетилга нийслу клубашца, культура цӀенош. Советски халкъа революционни, тӀема, къахьегама сийлен моттигашка гӀолла походаш, «Орлята» яхьаш, спортивни яхьаш вӀаштӀехьйоах школашка. Шерра дӀаболабаьб фашистски Германи эша а яь советски халкъо яьккхача Котадон 40 шу дизара дакха ма доагӀара кайъедакха кийчо ера болх.

Революционни цӀейшта кийчо ечен деадечен хана дукхача станицаш Советий исполкомий теркама юкъметте хул балача наха интернациональни патриотически кхетам балара дешаш. Цу гӀулакха лаьрхӀа я массе тайпара дешаш дувца Советаша каст-каста гулъеш йола граждани сходаш.

Из берригa болх къахьегама коллективашка XI-ча пятилетка планаши социалистически декхараши кхоачаш а тӀехкхоачаш а дар духьа социалистически яхь йоаршарца буваш бу. Якье хьалхаьнна йолх дукхача къамий викалех латта «Каргалинский» яхача откормочни совхоза, «Коминтерн» яхача колхоза, «Шелковский» яхача племзавода коллективаш.

Цунца цхьана заседане белгалдаьккхар, бахача наха интернациональни патриотически кхетам балара халкъа депутатий Шелковской района станиций Советий исполкомаша беча балха тӀа кхоачамбоацараш а хилар. Района моттигашка массанахьа а хила боагӀача боарамe вӀаштӀехьаьккхац атеистически пропаганда, кхоачам болаш хьинаре бац шердаьнна бумене гӀуланаш леладерацца индивидуальни болх. Райисполком массаза а хилац дин культех дола советски законодательство телхаделга юхатохара беча балха тӀа принципиальни.

Халкъа депутатий Шелковской районни Совета исполнительни комитета тӀадиллад идеологически дешаех лаьца яьча КПСС XXVI съезда решенешца, цул тӀехьагӀа даьча КПСС ЦК Пленумий, КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома соцамаша, хьалхле а лелаеш, дерригача къаминн народностийн вӀаши лархӀеи доттагӀал леладен, Советски Даьхе дукха езаргӀола, социализмaна карагӀдaьнна сийлахь-доккхий хӀамаш лораде кийча кургбола уйла йолаш хилийтар духьа къахьегамхошта дӀахо интернациональнии патриотически кхетам дикагӀа балара тӀадерзадаь гӀулакхаш кхы тӀа а чаккдоахилга, из болх наьха къахьегама хьлар дегӀадоахилярца бувца а бувзаш.

Ма могга коммунистически нравственностах хьеболба кагирхой, революционни, тӀема, къахьегама, интернациональни традиционнара царна кхетам а луш, цу гӀулакха парте, гражданский Сийлахь-боккхача Даймехкен тӀемий ветеранашкахьарча, производстве хьалхадаттарашкахьарча новкъосталах ког-гӀортола а еш.

Массе а къамех болча къахегамхоща халкъа депутатий Советий гӀулакхашка, пачхаьлкхен, боахама, социально - культурни строительства дешаш къестадеча шерра дакъа доацилга Ӏалашдара тӀадерзадаь гӀулакхаш чаккдоахалда.

ХьатӀаккхувча воахала советски патриотизмаи социалистически интернационализман уйланца кхетам балара даьиъера халкъа образоване органий балха боарам лакхболба, хьалха латтача педагогически коллективий опыта анализ а еш, из шерра дӀайоаржа а еш. Района культура учрежденей балха чуйоацам дӀахо тоабалга вӀаштӀехьдоахакхалда.

* * *

Халкъий депутатий моттигерча Советий балха дукхача кхыча дешашка а хьежай Нохч - ГӀалгӀай АССР Министрий Совета Президиум.

Нохч - ГӀалгӀай гӀишлон управленена чуйоагӀача йиъзагӀча гӀишлон - монтажни управлене цхьоалагӀча участка дикагӀа болча отделочника йӀераш йоахача хана эгтаре хьалхерчерца йоахк штукатура-маляр Вахаева Мархета цӀи.

ХӀаьачул хьойтта шу хьалха ера, цу хана кхуви воагӀаш хиннa йо!, вай юкъачa управлене балх: лоацача хана отделочника професси йоаза цера а ерзаьб цхьа бахча совсагӀ хилар Мархетах.

— Дика бахк дена хьебее[illegible] цхьаьтьесталира доагӀар хьадехаш саг я Вахаева. Цхьа приняадовстениш декхараш 115—120 процент цо кхоачаш ца деш цхьа ди дӀаидаш, — йоах участка мастера А. Нурганова.

Дика бакхе хиларал совгӀа хьинаре общественница а я Мархет. Из я Грозненски городской Совета халкъа депутат. Цо шай кха дӀахоачар ду хархархоша тӀадехна махаш кхоачашдаре. ХӀаьта цу даьхье а дика лебоахк кух.

СУРТА ТӀА: штукатур-маляр Вахаева Мархет.

И. ПЛИЕВА сурт.

ПЛАСТМАССОВИ БАТАРЕЙШ... ТӀАЬШИ

Болгаре оттаьй вах чубахен общественни здавеш Ӏанарца Йоахьара системана лаьрхӀа йола пластмассови турбаш хьаьра технологи. Цельсех 90 градусага кхоачаш йола температура лов керда турбаш уттаю нийца кӀал, уж дӀахотт хий чудолча яьях. Специалисташ гаранти ду, волипропиленови турбаш 20 шера яхаргхилара. Из разработка оттаяро йиш хулийтаргья традиционно батарейши турбаши кьера пайда ийбу метала дукха а кходе.

Дунен тенденцега дьехна пластмассага дӀадодар йийхараи цун керда тайпаш хьадараи тӀадерзадаь дола балхаш деш ба болгарски химикаш. Цар хьаьь полимер хӀанзе а тохкаш а тӀаьш техкача: юкъараш я смара низ далкечул 10-зза дизагӀа лоаш йола стекловластан (пластмасса а йоацаш, армированни стекломатериалаш а йоацаш, цу шинхех а тара йола шийтайпара материал).

Болгаре хӀанале тиллад дерригa полимерех дола тӀай. Из ула цхьоалагӀча класса автомагистраза тӀа, хӀаьта цхьаькка а грамм металли бетони яха а дац. ХӀаьта тӀай доазалга диллача 10-зза дайгӀагӀа а да 10 процент мах дерегӀа а да традиционни аьшнабетонничул. Цу тайпара дола тӀаьш вӀашагӀдеха юкъарчал доацаш заводашка, цудукхьа из туллача моттиге монтаж е ешап дац: кранаца хьадовиз из завода платформа тӀара, тӀакхе хьакхе а кийчъьча ларда тӀа ӀотӀаоттаду. Нохкий заводской корпусашн цхний конструкцеш тӀера дӀаьсэра дола тхевнаш хьаден ба хӀанз укх сахьате болгарски Ӏалман балхахойи специалисташ.

Эмилия ВЕНКОВА, болгарский журналистка (София-пресс — АПН).

Социалистически мехкашкара хоамаш

◆

МАСТЕРА ВОЛХ

Доахан леладечун дезале хьа из. Вера хина дукха сурташ дийтхад, хьадаьд дахчах наьха дегӀа хехаш, хьайбаш, хӀаьта уж дийнадараш санна хӀана дац аьнна хетаьлуш а хулар. Ленинграде деша вахийтар талант йола зӀамига саг. 1956 шера Ленинграде И. Е. Репина цӀерагӀара живописа, скульптура, архитектура институт ийсте а яьккха, эттара хьалхара лакхара образовани йола скульптор а волаш, цӀакхьчар А. Давааццэрэн Монголе.

Пхийтта шу гаргача хана хьийхар А. Даваацэрэна художественни училище, цун дукха ба ученикаш. ХӀаьта цу дерригача шерашка бернате болх баьб цо дахчанца, гранитаца, мраморца, гипсаца, цементаца, керамикаца, пӀастаца, бронзаца. Мастера хьалхьй музейшка, паркашка, майдаш тӀа, культура Дворецашка, общественни здатенашта хьакхашка го йиш йола бӀаь совгӀа монументальни скульптура произведени. Цо хьй операн балетен театрера барельефаш, тхоьх Ӏоуллача централъни люстра гонахьара орнаменташ, театра лоаш орнаменташца хоттьлай. 1978 шера хилар Улан-Батора талант йолча скульптора произведенен выставка.

Тхьо шу гаргга да А. Даваацэрэна скульптурни портретий сера тӀа болх бу. Царех хӀаране тӀа гуш я хьадда йола уйлаш: «Уйлаер», «Иллидоалар», «ЛадугӀар», «Мухьбеттар», «Къамаьлдер», «Шекар», «Цецваьнар», «Раьзавоацар». Уж дерригаш а гипсахи дахчахи даьд скульптора ала ловш киикер дика хьалойташ а да.

30 шу совгӀча хана мастера хьаьй дукххача наьха, къахьегама турпалий, военначальникий образаш, сов дика лийнад хӀаранегара эмоциональни хьал, дега чура уйлаш.

1980 шера аьхий баь валлар А. Даваацэрэн 20-гӀа шераш чакхдоаллаш Монголе болх беш волаш моастагӀий кулгах веннача советски лора С. М. Немой портрета тӀа беш хинна болх. Из бронзови бюст оттаяй больницана хьалхашка.

Мастера искусство дика йовзаш а массава раьзе волаш а я Монголе.

(АПН).

◆

ВАТРА-ДОРНЕЙРА ФЕСТИВАЛЬ

Ватра-Дорней яха Йоккха йоаца городок йовзаш я Румыне цун пихта хьунаш, дарбан хиш дукдувла моттигаш, курорт, лоаман баьцаша чам товбаь «Дорна» яха сов дика цахча хиларагӀа.

Дукха ха йоацаш цига йир румынски пионере спортивни фестиваль. Цун дешояр: «Лоа да, соалозаши лыжени я, гӀаддахе хила вай хаш, хӀаьта цо цӀей деода баьхнича наьха дегаш уре а оттадаьдар. Лыжех, биатлонах, соалозий спортах цийнача цу яьашта юкъе дакъа лацара мехкара 3500 бер дера Малхбузен Карпаташкарча цу хозача моттигашка. Дукха баьхнабар цига бӀаьсти хьотте а аьнннача моттигашкара, цхьабакъда, ма новкъа дапар царна лоаман районашкарча кагийча баларошта нийсса яхьашта юкъе дакъа лацара.

Пхьагхлгий, чархий, цогалий, бӀарга а ца хайнача хьайбай муцехьа берсабаш йола костюмаш а тӀаювхаш хиннача бӀаьш болча нӀаьнканен йиӀинаьн дьешаш хийхкар беламерча фигурашца хоатьача моттиге, тӀехкхьасалора геттара зӀамигача трамплинех, тӀехлелкар «сирача бертий нӀийленашта» е нӀалхарбувлар «гӀамсилгийн, еррига Румыне бовзаш болча комикаш Михай Калаймари Рада Георгийн юкъе волаш а болча разбойникий нӀийленашта».

Ӏолоха баьцча, лоамий бовхашка парга хьекаш бар миланчаш, музыканташ, артисташ, хӀаьта царех цхьабараш фестиваля довхьоцхой ханнара а бар, беламе конкурсаш дӀахо хьора, аьнна лыжеш а йоацаш. Румынски бераш Сараево хиннача Олимпиада рекордел тӀехдаьларий хац сона, амма цхьа рекорд-м тешшане оттайир цар — дегагӀоеи санъердамен рекорд.

Геннадий АБАЛОВ, АПН собст. корр.

Бухарест.

Социализма дунен система хьахило йолоенна 40 шу дузаш

ИСТОРЕ ХИЛАНЗА ЯРГӀОАЦА ЭТАП

Фашизмаца машар хила йиш йоацаш къовсам лаьттача хана, Централни Къулба - Малхбузехьарчен Европа мехкашка капитализма юкъарча кризиса кердача этапа хьалашка йолаелар низ бола революционни процесс. Дунен шолагӀча тӀема тӀехьарча этапе а из чакхбоалашехьа а Югославе, Польше, Болгаре, Албане, Чехословане, Румыне, Венгре, хӀаьта иштта — цхьа кхыча тайпарча хронологически гонахчуя специфически хьалашкен — Малхбоален Германе территоре тӀа хьал а хинна лаьрмар буксоцаш уж мехкаш социализма новкъа даьха революцеш. Уж революцеш яр Сийлахь - боккхача Октябрал тӀехьагӀа капиталистически системана яьккха керда йоккха къорг. Из баьхан долаш хьахилар массехи социалистически пачхаьлкхе, хӀаьта цул тӀехьагӀа хьаттар социализма дунен система.

Уж революцеш хьахилар, цар дегӀаахар, Централни Къулба - Малхбоалени Европа мехкаш социализма возиеш тӀа чӀоагӀдалар марксизма нӀийленаш хьаьраца хьадийлла общество революционно эргадара юкъара законамерностащ йизза гучаяллар. Ер ха хьатӀакхоачаш къаман а социальни а даькъе мукъадовлара халкъана лоаттабеча къовсама цу Ӏалашмате чӀоагӀа терхаи тӀаозача драматически этапа хетадаьда, бӀаьаи Ӏалман балхаш, документий, мемуарий публикацеш.

Цхьабакъда, каста шоахтогӀа цу дуз историе лелаш тӀаьцаш боацараш цу бӀарчача ноахалех латтача наьха тешалий тоатола духьала отта гӀерташ боли. Уж ба буржуазни Ӏалман наре хьал йоагӀача [illegible] лабинетий. ХӀаьта къаьстта буржуазни идеологе адепташ, керда строй Централни Къулбе-Малхбоален Европа мехкашта нучъелла йола, из къаьмий оамалаща тоац йоацийла, халкъий овлам тӀарча хьашта духьала йола яха шоаш дагалийцараш баь а харц а мел долчун гӀонца духь-духьача нахаеи оагӀош тӀара дӀа ца далийта гӀерташ бола антикоммунисташ.

Кхетадеш да, цхьакха а вац, буржуазни Ӏалманхой общественни вахаре хулаш дола дерригa хувцамаш тӀа эцаш бац ала дагаволаш. Амма уж объективни хургхьдара дӀогдоахилга а яц. Шоай хур ду цар историн материалистически кхетадерий нӀийлен тӀарча положенеех цаӀ—общества дегӀаахар законамерни характер йолаш хилар — харцде гӀерташ. Цу даькъе, кхыерел совгӀа, эцашагӀа хӀама доацаш еррнташ моргаш я англайски историка А. Тоинбен американски социолога У. Ростоун сочиненеш.

Халкъа демократически Ӏаьдал «тоний гобегӀашта юкъе а делла дена дола» яхаш тӀагӀертта кхайкаден йола буржуазни историографе «идеях» ноцагӀе шоай герз а дaь дӀотӀайла я шоай дерригa низаш социалистически доттагӀлен мехкашта чура хьалаш толхадара тӀадерадаь Малхбузехьарча диверсионно-пропагандистски центраш. Уж мален а тӀеральнеяц шоай тайпача балхий уйлашта. Ала дезаш да, реальни социализма котатонашта цар тӀагӀертта еш йолу атакаш 1980—1981 шерашка событеш хиннача хана Польше цхьабараща, вешта аьлча, болхлой партенех халкъа Ӏаьдалаи духьала бараша, шоай антисоциалистически гӀулакхаш-бакъда аьлийе гӀертараш хьадалаьца хиннa хилар.

Малхбузен антикоммунисташа шоай хур ду Централни Къулба - Малхбоален Европа мехкашта духьаларча хьадийтай кампани цӀаьхха юхахьсае гӀерташ. Цар еррига концепцеш латт «коммунистически режимаш законни хиларах» бола тешам боабарах, цу пачхаьлкхенашна социализм хьалъеча даьхача тоаманй сай доадарах. Иштта, Стамфорде» арадьичача «Малхбоален - Центральни Европа: селхан, тахан, кхоана» (1982 ш.) яхача книжка а Оксфорде арахийцача «Коммунистически пачхаьлкхенашта политически легитимаци яра» (1982 ш.) яхача сборника а авторашн шоай хур ду адамие фашизмах мукъадоаккхача Советски Эскаро хоадам беш дола дегӀа лаьца хиларах, Централни Къулба - Малхбоалени Европа территоре тӀа миллионаш бола советский тӀемахой байна хиларах йола духьала тоха хӀама доаца фаьт ца хьожаш гӀерташ. Чухахь Советски Эскар цу регионе мехкаша парна ца лоашие чу а дала доала, шай лоӀам царна кач а белла бола яха тавас.

ХӀаьта исторически бакъдар иштта да: Польше, Чехословаке, Югославе, чубахеб советски бӀу правительстваша яьча соглашенегӀа. ХӀаьта СССР духьала тӀемаш даьча е цунна духьала мостагӀала политика лелаьча мехкашка, из чубар дукхале еш хинна гитлеровски эсар доахадара, из дишa а ца даьнна. Къега пачхаьлкхенийн доазув хоадa а дaь мехка чубахарах дола бухе цун советски командоване дукхалаш а кертагӀдаьлад, моллагӀа наьха территори хьалаца а е цига латташ йола общественни строй хувца а лаьрхӀа СССР ца хилар. Советски правительства цу пачхаьлкхений леладе доагӀаш йолча органашка леладу гӀулакхаш царца еча соглашенешка хьежже хулар.

Ялтински Потсдамски решенешка диллача Советски тӀема Ӏаьдалаш декхарийла дар, цу пачхаьлкхений экономически политически устройствана юкъе а ца гӀерташ, цу мехкашка фашистски режимаш юхадийллургӀоаца хӀама де. Къьметтел, мелла але йайтa а СССР хьамсара йолаш да ала йиш йоацаш долча «Таймс» яхача англайски буржуазни газето а иштта кхдоре 1944 шера 9 ноябре советски политиках: «ХӀанзалца йолча хана хьакхьачa еррига информаце, кхьметтел, скептически уйлаш йолаш хинна нах а тешабаь, цу мехкашкарча эрсий граждански а тӀема гӀулакхаш тӀарча а ниналаша деш дар дукхьяа машарах йолча соглашеней условеш кхоачашъяри цар чурча гӀулакхашта цхьанна а тайпара юкъе ца гӀертари хиларах. Иштта латт гӀулакх цӀи хеввча «революце экспорт тица».

Къахьегаш бола нах исторе лелаш хувша йиш йоацаш ца хиларах тешабе гӀерташ буржуазни идеологаш шоай хур дой а, халкъа демократически пачхаьлкхенаш хьахилар регионера мехкаш законамерно дегӀаахар. дукхача наха мукъабоалара къовсам лоаттабар, коммунистически болхлойн партей стратеги нийса хилар бахьан долаш хинна хӀама да. Объективни хьалаш оттарагӀа хьалхарча аргӀанара декхараш а хинна дӀаттад цу мехкашта антифашистски, шоай чудоацамга диллача демократе юкъарен декхараш. Мукъадовлара лоаттабьча къовсаме халкъий массай хьинар айдалар фашизмана духьала лоаттабар шийсон тӀом хилар бахьан долаш хинна вӀаьа дар. Цудукъа Советски Эскар шоай мехка дӀа а кхачалехьа йолайора тоӀадаь даькхача халкъаша геро бе а долаш восстанеш, шоаш мукъадовла ди гарга а оаш.

Халкъа демократе дерригача мехкашка революционни процессашта новкъостал дир цу хана лаьттача дунен халкъашта юкъерча хьало санна, иштта Советски Союз деш дола экономически политически гӀо шоатӀаре духьа йиш хиларо, цун тӀема низ ларде а луваш империалистически контрреволюцей экспорт ца айта йиш хилара. Цу тайпара, революционни хувцамий хьалашн уж доагӀа формаши дукхача даькъе цхьатарра хилар — регионе революционни процесс дегӀаахаре хьалда долча исторически закономерноста хьесапе.

Хьал долча классий викалех дийцача цар цхьа дакъа, тӀом лаьттача шерашка Духьален болама юкъе а даха, цунна кулгале а гӀерташ шоаш деш мел хиннар политически доал карара ца далийтара деш дар, антигитлеровски къовсам тӀехьа а тетташ. Цул совгӀа, цхьабараш духхьал шоашта мел могар де болабелар герз бе а долаш бола антифашистски къовсам шерра дӀа ца баржийтара, кхьметтел, гитлеровски оккупанташца дарегӀа барта а ухаш. Уж хӀамаш леладарагӀа шоаш йоайир цар къамана кулгалдара бокъо, къестаде деза ха хьатӀаккхьача долча къамий а социальни а дешашка хьажа могаргдоацаш шоаш хилар дӀа а гойта. Цудухьа дар историе уж юкъера араиховсар.

Марксистско - ленински хьехамга диллача революционни котъялар цун закономерносташ дерригӀа вахара чудоладарах, болхлой класс а цун парти а Ӏаьдалах дола деша къестаде торо хургӀоача тайпара революционни массеш гӀулакхаш чаккдоахалургдолаш хиларех тийша да. Гитлеровцашта духьала герз бе а долаш лоаттабаьча къовсаме хоалам боллаш йола роль лелаь, шийцӀа меттел, цуй фабрика, цуй завод йоха ца яйташ лораь болхлой класс революционни къовсама гегемон а хинна дӀанйттай, реальни Ӏаьдал бе долача къаьмий фронтий органашта мерте лаьттай.

Марксистско - ленински коммунистически болхлойн партеш регионе дукхагӀа доаца мехкашка мукъадовлара къовсама кулгалдеча моттигашка кхьчар, революционно - демократически хувцамий нӀийлен тӀа шоай даькъе мукъаьлкхарн юхахьари чулоацаш йола дерригӀа къаммий программаш хьалхашка уттайар. Царех латтар массай болама мохк мукъабаьккхара, из эргебаккхара мел эшар хьадара торонаш теркад а еш, къовсаме де дагакхоабараши цун декхараши нийса белгалдаьха цаӀ мара боаца политически низ.

Централни Къулба-Малхбоален Европа мехкашта халкъа - демократически социалистически революцеш котъюелар бахьан долаш дунен система хилар социализман. Духхьал экономически ВӀашн гӀо даре Совета гоза чу шоай низаш вӀашагӀтехача социалистически пачхаьлкхенаша лу тахан дунен промышленни продукце кхоалагӀа дакъа гаргга, хӀаьта къаман дохода дунен итогех 25 процент кхоач цун даькъа.

Социалистически доттагӀле — из я низ бола, динамически дегӀаухa организм. СЭВ чудоагӀача мехкашта юкъе мердача тайпара дола дунен халкъашта юкъера гӀулакхаш, машара тӀехьарча цар арахьарча политика хьаю дунен сообществера дегӀаухаш латта социалистически пачхьаьлкхений авторитет.

Ивасов ЛИЗАРОВСКАЯ, историческа Ӏилмай доктор.

(АПН).

«Къизал» яхача статьях дувцар чакхдоаккхаш

ВАХАР ИЙРЧАДОАККХАР — ЭШАЦ!

Укх шера январь бетта тха газета тIа арайьлар «Къизал» яха статья. Цу тIа дувцар дIаяхача замах юкъедисача шариIатнйн Iадатацен дувзаденна вайнаха юкъе дукхача воча ийрчача гIулакхий лоаме болча дезала шоай хара уйлаш кхыча дезалах яхийтар. Лоацца аьлча, маршонг шийх йоаца цIи аккхар а, мар ва яхача пус гIув хьалланве йитар а лоа а ца денна хьалъоллиенна нус яьрах.

Республикие ширача Iаьдалашца дувзаденна хара гIулакхаш нийслуга вайна массарна а къайлагIара хIама дац. ХIьта уж бахьан долаш хийла юхаметтаоттаде йиш йоаца хIамаш нийсденна моттигаш а я.

Статьях лаьца шоаш яздеш республика къахьегамхоша тхога укийтача письмош тIа дукха масалаш къувл шариIата бокъонех баха гIертарашкара, ийрча, акха гIулакхаш леладерашкара дувлача вуламех лаьца. Шоай письмошка шоаш цу гIулакхаша раьза ца хилар гойт, акхача гIулакхашцен уж леладеращцен лара къовсам лоттабе массара а тIахьех. Царех дукхадарам газета оагIонаш тIа вахьа кепатехад.

ТАХАН «Къизалах» лаьца къамаьл чакхдаккха лерхIаш, оаха дувцарга цу статьяна хетаьча тIехьарча тхоай почтах.

Тхоашка даьхнача дукхача письмойх цхьадараш укх обзора юкъедоаладаьд оаха. Цу почтацара да Советски районерча Улус - Керт яхача юрта вахача С.-М. Ясуева яздаь письмо. Цо яздур: «Со чIоагIа сийIаравааьккхар «Къизал» яхача статьяс. Цудухьа Iадатий ширдиьнна Iаьдалаш леладераш сайна улув гойташ хиннача къизалах лаьца язде лаьрхIад аз.

Тха юрта бахаш ба Магукаевгар дезал. Цхьан дийнахьа еррига Улус-Керт цецъяьнккхар цар. Кхоачаш ялхийтта шу а далана йола шоай йоI Соидат Шаьларча 70 шу гаргга даьннача вокхача сагага маьре дIаелар цар. Соидата везаш шийх хинара зIансаг вар, цудухьа из раьза хиланзар даьша дIаенача маьре яха.

Баьнда, цамен кхыбола гаргара нахи болабелар, даьша денна дош доххаде йиш яц, вай даьй IаьдалагIа кхалсагата хетта а дагIац раьза я е яц, яхаш. ШарIо даьна бокъо лу шийн хьашу долчча бусулба сагага шийн йоI маьре яхийта а цунах шийна лоар де а.

Шортта рузаьха долаш волча шаьлахочо юрта хьовлабаьча даьша низагIа вокхача сагага йоI дIаяхийтар. Цига цхьа бутт гаргга ха яьккхар Соидата, бокъда, цул тIехьагIа безам юкъе боацача вахарах мел рузьа дале а дош хургдоаццалгах кхийтта, из едар цун цIагIара. ХIьта хIана массехк шу даьннад из цIагIа ятIа, везаш хилнар а шийна сег йоалаьв вахаш ва».

Цу письмо тIара къаьтта гуш да дIаяхача замах юкедисача ийрчача гIулакхаша саг мел даькъаза воаккх, пурох мел ца доал.

Редакце цу статьях лаьца яздерий уйлаш тайп-тайпара я. ХIаране шийна хетар дувц. Цхьабараша маршана, вокхар мар, кхоалагIбараша юртара общественность, советски, партийни органаш бехке ю бахача наха ихетам луча цIенхаштта гIалаташ дувлийтарах, ширача замах юхедиса во гIулакхаш юха ца тохарах.

Редакце денача аргIанарча каьхатех да «Грознефтеоргсинтез» объединенена чуйоагIача № 5 йолча СРСУ секретара Чергизова Розас дайтар а. Розас яздур: «Аз из статья йийшачул тIехьагIа тIа - тIа дукхагIа цецъвал со КасумовгIар дезалах. Дувцилга яц, из гIулакх миттайийсдаларах цар берриг а дезал бехке ба. цIендаьгара дIаболабенна иттлагIча класса дешархочунга Хаппашийга кхачалца. Цхьабакъда, шийн тайпара ба укхаза Зурай хинача цIендаь Мухьмада бехк. Сога даьхаь, этара бехкергIа из ва. Мукхаде бохкю — сага бокъонаш лоренра хе тIа латта везаш вар — шийн сосагаа шийн сей лораденнадащ, яхийта цхьакха а дац. Зурайх йоаца цIи шийн гаргарча наха хьеккхийта хоашие а, цар аьнначох тIехьаьаьна из массарел а бехкергIа ва».

Роза бакъъац цхьанне а ала йиш яц. Советски моллуце болхлю хIаьта а, Розас ма аллара, бакъдолчун а харцдолчун а мах хоадабе декхарийла ва.

Шоашта цу гIуланхах хетар дувцаш яздаьа Назранерча № 4 йолча юкъерча школа дешархоша а хьехархоша а. ИттлагIча класса дешархоша тхога яздур: «Сина а Зурай хинна мар Мухьмад а санкабараш дукха ба вайна юкъе. КхалсагIа сей лораден кIантий боаш хинаб массе а хана. Тiакхха Мухьмада дарр фуд? Цо моттиг не… вселал, зоозал тойтай, из ма дарра аьлча, закон а толхадаьд шариIата бокъонах сесаг йита а йита. Тхога, комсомольцашка, хаьттача советски органашка, болх бе бокъо яц из санна болча наьха!

Из трагеди нийсъялийтар наьха санкетам баьдбе гIертача шариIатен Iадатен Iаьдал да. Тхо цецдоах иттлагIча класса дешархочо Хапашас. Санкетац миттта лоха бола из миштта вала воалхьогI вахаре бокхача вокъа?»

Редакце укхача письмошкара гуш да республикерча къахьегамхошта дIаяхача замах юхедисача шариIатацен Iадатацен дувзаденнача ийрчача, воча гIулакхаша деш дола пуламаш Iаткъаш, царца къовсам лоаттабе безаш хилар. Из миттта дале а, вайна юкъе нийслу цу гIулакхий лоIамагIа бараш, майра кортош хьал а айдаь, советски хьисапагIа бахачарна юкъе чугIерташ йола моттигаш. Вайх хIаравар ше волча моттиге из боадо юкъера дIаликкхара оарцагIвала веза.

«Чечингушмебель» производствени объединена чуйоагIача бархIлагIча отделе дика болх беш хилорца балгальинний закрой… Саутиева Роза. Лоацца хана [illegible] болха гоовал дика хара а ерзаь, хIана икелагIча разрадагIа къаьхетам я из.

Цудухьа коллективе лоархIа а лоарI сий а ду Розай. 1976 шера дехз КПСС член я Саутиева. Ше коммунист хиларах тарра Саутиевас массаза а хьокхам тел шийца болха боахача коллектива членашта. Хьнаре дакъа лоац шоай отделе иилаллоткин а сервисни объедивене а общественни вахаре. Цун хьалхагIча къахьегамо боагIам йола йоахке ю коллективе а администраце а, партийнйх профсоюзни организацешка а.

Ленински районсовета депутатьла харжий из. Шаь общественни, депутатски декхараш дика а тешаме а кхоачашдо цо. Ишта дика кхоачашдаь Розас производственни задимош а.

СУРТА ТIА: Саутиева Роза болх беш йоал.

Дж. ТОХТАРОВА сурт.

Деша дувла тхо долча

Вай республике университет хьелаар чIоагIа маIан долаш гIулакх да Iилма, культура, просвещени дегIайоалаяре. Из йиллай 1971 шера Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен педагогически института ларда тIа. ХIаьта цу хана деза лакха квалификаци йола хьехархой кийчбеш хьа а йоагIа из. Университета лоархIам къаьетта чIоагIбу хIана дукха хи йоацаш тIаийцача юкъарча дешарен профессиональни школана реформа яра Керттерча доттамаш.

Коммунизм хьалъара идейни кIоаргея лакха профессиональни говзал йолаш йола тIехье кхее, аьнна, декхар оттадаьд парте хьехархошта хьалхашка.

Из сийлахьа гIулакх чакхдоаккхаргдола специалисташ ба Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен университето аралецараш. Хьехархой професси херка дешаркой тха университето бокъхача белацца тIаэдарг ба.

Тха университете бархI факультет я: филологически, доазал аралъарча кьаний (английски, немецки, французски меттай), исторически, экономически, биологически, географически, физически, математически.

Царех эггара хьалха йилла я филологически факультет. Цу факультето кийчбу эрсий меттен литературан, гIалгIай меттен литературан нохчий меттен литературан хьехархой.

Тха факультете деша беlГIана дешархошта доваргда тамашийна хIамаш. Цар кIоаргга Iомаергьа эрсийн наьнен меттай ганаш, цар истори, уж дегIаахара акъаш. Цар Iомадергда сий долча Пушкина, Лермонтова, Толстой, иштта кхыча эрсийи советскийи яздархой йоазонаш. Студенташ хIара шера производственни практикаш чакхйоахаргья: фольклор гулъеш, диалекташ Iомаеш, школе урокаш телаш.

Iилман кружокаш я тха университете. Цига Iилмац а тохкама а болх бу дикагIа болча студенташа. Iилман конференцешка докладаш ю цар. ХIаьта царех дикагIа яраш Эрригсоюзни а регионални а конкурсашка ухийт.

Дешаш багIача хана чIоагIа сакъердаме сайренаш хул университете. Каст-каста студентий художественни самодеятельносто оттадаь концерташ, халхара сайренаш, диспуташ, олимпиадаш ю, иштта кхыдола сакъердаме гIулакхаш чакхдоах. Общественни гIулакхаш кIоаргдеш болх беш ФОП я. Цига езаш йола кружокаш я болх беш. ФОП йистенькхачул тIехьагIа дипломаш ху. Цар бокъо лу художественни самодеятельносто хулгалхо, лектор хила.

Филологически факультете хьехаш ба профессораш — И. А. Арсаханов, И. Ю. Алироев, доценташ В. Д. Тимаев, З. Х. Хамидова, иштта кхыбараш.

Мотта литература дукхадеза, уж кIоарга Iомаде безам бола дешархой, тха университете деша дувла!

Ф. ОЗДОЕВА,
филологически Iилмай кандидат, доцент.

НАХА ЭША ТОВАРАШ — ДУКХАГIА

Наха хоаттаца дика дIаэцаш да Сунженски районa Нестеровски лесничествана чуйоагIача ширпотреба цехе хьадеш дола халкъа эша товараш.

Дика болх бу цеха пилоразмщика Барахоев Дауда, станочникаш Баркинхоев Версанакъас, Лихолобова Иринас, Новикова Нинас, иштта кхычар.

— Кхы а дикагIа болх бе вIаштIехьдаргдар тха, аьлар соцца къамаьл деш лесничегIонча волаш болх беча Ломов Михаил Ивановича, — нагахьа саппа тхона кхоачамболлаш бийдал лоаттаеш хилча. Тха мел йола техника къаьна я. Из дукхагIча даькъе сха латташ хул. ХIаьта, болх беш цхьа трактор мара яц хьу арайоаккхача. Запасной оагхалаш ца тIаьр да цу деррига гIулакха нерттера бахьан.

Техника ца хиларах бокхка эшам хуло а шоай низ дIахоачар ду цеха болхлошта. Дукха теркам тIабохийт укхаза наха юкъера социалистически яхь лерттIа вIаштIехьликкхара. КъахьегагIа наьха йовкхо яра. Укх шера хьалхарча квартала план дикка тIеххоачашъе вIаштIехьдаьннад цеха болхлой.

Дика деш ца аьлча далац хьу кийчъеча нахах а. Царех ба хьу тедаш вола Горбанов Борис, хьу хьатIаувзаш вола тракторист И. Головинский, крановщик Кофанов Виктор.

Лесничестве дикагIа лоархIача бригадашта юкъе я фуна лаьрхIа дIаегIача гIанашта Iунал деш йола бригада. ВIарг тIаотташ я нийссача мугIарех дIайийна попий, бIарий, цхьаний, къоаххий фуна лаьрхIа дIаегIа гIанаш. Уж лораеш, царна Iуналдеш ба шоай балхах дика ихеташ бола Цечоев Мухьмад, Волков Петр, Попов Александр.

Тхьаь цхьовлагIча апреле хургдолча коммунистически субботника кийчо еш ба хIана Нестеровски лесничества болхлой. Белгалдаьхад дергдола балхаш. Масала, халкъа эша товараш хьадеш йолча цехера нах шоай массазарча балха моттигашка къахьегаш хургба. Цу дийнахьа даьккхача ахчах 280 сом пятилетка фонде дIачудала лаьрхIад цар.

Хь. ГЕРОЕВ.

Редактора зам. М. М. ХАМХОЕВ.

Письмон лергIа

ГОРОДАЛ АРАБОВЛАРГА ХЬЕЖАШ

РЕДАКЦЕ денача письмо тIа яздора:

«Штатни расписанегIа 35—38 линейни контролер хила везача 10—12 саг мара воацаш, тхоашта гIадхила декхар толаме кхоачашдеш хьадаьккхад тхо. Сона бовлар массаза а сайца болх беш бола нах. Атта дар царна ца хоар дIахьеса, цар беча балха тIахьожам лоаттабе. Городерча общественноста гIонца оаха хеддаьза тIахьожам лоаттабора городерча транспорто беча балха.

Волх тоабе доахх тхо, аьнна ПАП-1 хинна контролераш ПАП-5 болчарах дIа а теха, бокхха ягар баьб автомобильни транспорта территориальни объедиене кулгалхоша. Автобусаша городе беча балха тIахьожам лоаттабе графикагIа хьахьежаберашна болх бац. Бакъдар дIаальча дезаш хьакикмаш а бац. Айса фу дича бакъаьлд да хац сона».

Письмо яздаьр яр ПАП-1 контрольно - линейни отдела начальник Муртаева Марем Махмудовна.

21-гIа шу да цо ПАП-1 болх бу. Хьалхарча шаршана укхаза гIишлон балхаш деш хиннай из. Цул тIехьагIа — кондуктор, линейни контролер, йоккхагIа йола контролер, отдела начальник. Дахкха гIалат доацаш кхаьхьегаш хьайоагIа хьннар доле из кхалсаг.

Марем Махмудовна вIаштта диъ шера хиннай автотранспортен шоссейни наькъийн болхлой профсоюзе обкома член, дукхаза а хийржай профкоме членаьла. Из я ПАП-1 партбюро член, Ленински районе суда халкъа заседатель, предприятерча халкъа тIахьожама керттерча группе председатель.

Вахара а балха а иштта йоккха опыт йолча кхалсого редакцегара новкъостал декхара фу бахьан да?

НОХЧ - ГIАЛГIАЙ автомобильни транспорта территориальни объедиене гIолла приказ а теха, укх шера февраль бетта хьайир 72 саг чувоагIаш йола контрольно - ревизиони служба центральни отдал. Цунна кулгалде къожавир объедиене вокххагIвола инженер - контролер хинна Шаипов Султан Ахмедович. Чоапхана а белхтокхаме в декхараш дар отделе хьалхашка оттадаьраш. Из хьажа ваш яр пачхалхьалкхен транспортах пайда миштта эц, автобусаш маршрутагIа валий, цар пассажираш дIа-са миштта ктуваш, билеташ долеш е доецаш бе уж, пассажирашта гIулакх дарe культура миштай, кхыча дешамка.

Кхоачашдай линейни контролераша уж декхарецI? Цхьан дешаца аьлча—дац. Кхоачаш ца дерар совгIа, путевой листаш тIа харц отметкаш ю, уж айта ца тугача водителашца къовсамаш доах, автобусаш графиках а маршрутах а лерий хьежац.

Линейни контролераша оттаьча графикагIа болх бе безаш ба. Ахаш гаргга бараш городе бус, вохаш городал арахьа лелача рейсови автобусашка хьожаш хила беза. Цхьабакъда, городал арахьа болча хана могаш-маьрша хинне нах городе хьачубаьлча хелла цамоташ хул. Март бетта больнични листаш а иийца, цемогаш хиннача 9 сагах 7 городе болх бе безаш вар. Городерча маршруташка арабоала безача цу тайпара цIагIа бисар А. Д. Дахаев, А. М. Магомедов, М. Хашуев, Л. А. Сорсеков, М. Кадимагомеев, У. З. Байдаров, кхыбараш.

Больничны лист эца база хе е ца йоаеш, городерча маршруташка арабоала безача зене шоай цIагIа Iийра 8 саг: А. Б. Газаев, М. М. Кадимагомеев, Р. А. Мальцагов, Х. В. Абдулаев, В. Г. Висангиреев, Х. З. Дангаев, С. А. Дареев, М. Н. Яхаев. Царах хIаранне цишкье-кионкка дж прогулаш йяр. Прогулаш ярея уж бектокхаме озара хIама а даьдац кулгалхоша.

ДIахо хьожаргда вай балхе хиннечар шоай декхараш миштта кхоачашду. Линейни контролераша В. Висангиреева, А. Магомадова яздаьд шоай маршрутни листа тIа 24-38, 24-78, 66-88, 95-56, 28-36, 61-30 номераш йолча автобусашка 4 марта шоаш хьежаб, аьнна. Цхьабакъда, цу машиний путевой листашка хьежача хьахьокс цар дувцар бакъдоацилга.

10 марта городерча маршрутах болх беш хиннаб Р. Мальцагов Э. Чадаевн. 41 автобусага шоаш хьежаб, аьнна, маршрутни листаш тIа отметка яьй цар. Масале, царах 28 машина салона дIачубьиннабац уж. Цул совгIа, 14 сахьати 16 минути йоаьнча хана гараже чуенача № 43—32 йолча автобусага 15 сахьат даьлча шоаш хьежаб, аьнна, отметка яьй маршрутни листа тIа. Гаране лаьтта машин цхьенна дича а химе тIа хила йиш йоацилга кхетадеш ма дий!

Нарушенеш йолаш я тхо хьежа март беттара 15 маршрутни лист а.

Городерча линейни контролераша бе безача тайпара болх ца белга дувц автобусий водителаша а.

— Салоне хьачу а ца боалаш, путевка тIа отметкаш ю контролераша. — Дукхаза а къовсам баьннаб са отметка е аз путевкаш дIатела ца тугаш, — йоах ПАП-1 водитела, бригадирий совета председатела Енок Александр Васильевиче. Кхыметтел, аз смена хьацIалехьа а са путевка тIа контролераша отметкаш аш моттигаш хиннай.

Цо яхар хьеллоацац да кхача автопредприяте — ПАП-5 болх беш волча Д. У. Заурбекова дувцар а:

— Шоай машин везне дьетIехьа а кий, салоне хьачу ца боалаш, путевой листа тIа отметка а йий, дIаух контролераш, йоах цо. Цу тайпара долле хIама нийсденнад сона селхан, 10 апреле. Тайпен цIи хьала ца тугаш, путевка тIа кулг а яздеь, дIаевкар царех цаI.

ЦА ХОВШ ба-хьог! Нохч-ГIалгIай автомобильни транспорта территориальни объедиене кулгалхой линейни контролераша леладар! Хов! Цига санна, дукхаза а кертагIдаьхад М. М. Муртаевас из. Линейни контролераша болх бац аьнна, республика КРС начальник Г. И. Романенко вола нахаьа ваха хиннав кхоалагIа маршрутагIа автобус далоеш вола водитель А. В. Енов а. Цхьабакъда, объедиене кулгалхоашта цар дувцар дIахазанзар бахкен дог а лазеш, из хьебе гIерташ хинараш хьалацанзар.

Из иштта долга хьахьокхаш дар КРС центральни отделе начальникаца С. А. Шеиповца тха хинна къамаьл. Цун отделе дола кхоачамбоацараш оаха шийна дIадийцача эггара хьалха цо аьнна дош дарс

—Из мIад газета тIа хьатIайоале, Муртаевас цхьан дийнахьа болх бергбац контрольно - ревизиони службе.

Балха тIа цIензаштта Iеткъам доле кхоачамбоацараш гуча а даьха, уж дIадахара редакцегара гIо декача коммуниста кхаралаьца мехь лерладе а лоархIаш, цо тучадаьке кхоачамбоацараш мIад поаргI ЦОКРС керте латтиго. Хьанал, шо, коммуниста позици миштай!

Отделе начальника доацар шоаш во болх бу, из тоабе хьожаргда, бехке бараш бехтокхаме озергба. Бехке йорe контрольно - ревизиони службе дола гIалаташ гучадаьккхасаг.

Объедиене кулгалхоша болх тоабар дукъе шоаш керда отдел вIашагIъеллий оаха хье а, укхаза дикагIча оагIоргаш хуецадене цхьенхта а керде хIама дац. Цу тайпара отдел 1978 шера ПАП-1 вIашагIъелларг. Отдела начальник йолча М. М. Муртаевас боагIама бесса е цIена а болх хьабенге хьедехаб хилар ла безам болеш хиланзар цхьабола контролераш. Цар яхар хьал а лаьца, городал арахьа болх бе хьахьекхараш 1980 шера ПАП-5 хьачубоалабир объедиене кулгалхоша.

ПАП-5 центральни отдел вIашагIйоллаш балха хьийца нах тай-тайпара образовани, балха е вахаре а опыт йолаш ба. Укхаза нийсбеннаб водителаш, слесараш, мастераш, инженераш, гIишлош еча, юрта боахама, торговле, кхычахье болх баь нах. Из болх вIаьле ца боезаш дукха нах бе царна юкъе. Цхьабакъда, кулгалхошта-м ха дезе контрольно-ревизиони службе болх ба шоаш хьеяцараш малаш ба, царга из булурга е булурга.

— Царна зерайтеристикаш ехь-м яхац оаш! Из заномагIа доагIаш дац, — яхаш хьалар ду республика КРС начальнике Г. И. Романенкос. Балхе воагIачунга къаьхегаме ки… паспорти дале, совгIа дар дувца бокъо яц тхо.

СовгIа дар дувцам цхьенне а йоац, цхьабакъда, контрольно - ревизиони службе шоаш хьацараш малаш ба ха-м дезаI ХIаьта уж цу гIуланха дукха сагота хинна боацчагIа хьеалокхаш цхьа масел доаладергда вай. Бь боаца болх баьб яхаш, маршрутни листашта харц отметкаш яь бальки долеш, М. М. Муртаевас дийнача рапортах балаара кутъеллийтар Р. Мальцагов. Из дар совхха ноябрь бетта. ХIаьта а, укх оире отдел вIашагIйоллаш, Р. Мальцагов юха балха хьийцар. Из воезаш характеристика ехо ваьш бар КРС кулгалхой? Царна шера ма хоарий, совкха из балхара дIа хIама воьхкев. Долча, тахан контрольно - ревизиони службана юкъе миштта нийсваннав из?

ХАТТАРАШ-м дукха да. Контрольно - ревизиони службе центральни отдел вIашагIйоллача хана дийцадар городе во болх беш бола контролераш рейсови автобусашка хьажа городал арабоаладергбац, аьнна. Оттаьча графикагIа городерча маршруташка боли ба ца йоаш бегта в. Висангиреева, Л. Сарсаков, К. Висангиреев, Х. Дангаев, М. Кадимагомаев, Р. Мальцагов, Э. Чадаев, кхыбараш, дийцар доза а деш, городал арахьа дIахьежабер малаш? Шурен модан телефте городал арахьа болх бечарна!

Хьагунов городал арахьа дукха шоашта заьо еш бац вай буьцараш. Тешахала делаш сурт дар тхона 12 апреле наькъашка бIаргаделар. 10—30 минут ха е йоаккхаш, оаха тенкар цу дийнахьа 4 моттиг: центральни тресса, Петропавловски шосса, Аргуне а, цул тIехьагIа Гудермесе а дIабодаш наькъ. Центральни тресса тIа лаьттача вайн контролерах тIайх а аьнна, хьейоагIа 3 автобус социйр оаха. Грозный — Урус-Мартан маршрутагIа йодача (№ 85-05 ЧИГ, ПАП-5 водитель Х. Озиева) автобуса чу 13 саг вар билеташ доацаш. И. М. Батуев водитель а волаш, Грознера Орджоникидзе йодача автобуса (35-03 ЧИС, ПАП-5) 22 саг вугар билеташ доацаш. Махачкалере — Орджоникидзе йодача автобуса чу (02—82 ДАП, водитель Горячин) деррига а 4 саг вар. Цареш шоашта билеташ дацар.

Гудермес оагIорахьа хьежача хьа оагIа 4 автобус социйр оаха цу дийнахьа. 23 саг билеташ доацаш вованнара В. А. Мусаева (автобус № 07/94 ЧИО, Шалински АТП). Хасавюрт — Орджоникидзе лелача автобуса тIа (46-97 СЕЕ, Орджоникидзевски АТП-1, водитель Магомедова) 13 саг вар билеташ доацаш. 8 сагага билеташ доацаш, Грознера Аргун оагIоре йодар Кадарова водитель йола автобус (38-91 ЧИО, Шалински АТП). Гудермес — Орджоникидзе маршрутагIа йодача автобуса тIа (81-80 СЕЕ, водитель Циринов) вах пассажирах кхоь билеташ доацаш вар, миттта кхы а моттигаш нийсъелар тхона.

Шийна хIамина воаха араваьннавр В. М. Царкуи (Икарус 18-94 ЧИС, «Грознефть»). 25 саг чуеола цун автобус кийтар таьх Грознера ара а аьнна, Черемени оагIорахьа дIайодаш. Шийга доллаваьньа, цхьанна а сага билет дIадеттадаьлар цо.

Билеташ доацаш нах кхулача автобусий списак хьегучо, бух боцаш хила йиш яр оаха дIаво уж сувцадьлара.

Шоашта тоаш дар ледаде водителаш а бита, контролераш да тхо, яхаш, наьхьачка дIаэтга латташ бола уж хьаш бий! Тела доагIий царна пачхьалкхен ахчаI ДагIац!

Нохч - ГIалгIай транспортни объедиене кулгалхой сатийна хиле йиш йоацаш гIулакх да тахан республикерча пассажирски транспорте латтарIаьдале машинаш тIа е хайша, пачхьалкхенгара ахча а мIдеш, шоашта хIама йоккхаш вай кулга цIена боаца водителаш. ТIахьожам боацаш йисай городера а кул арахьа наьккъашка а долаш йола пассажирски автотранспорт. ТIахьожам лоаттабе а финансови дисциплина тоаза ца йита а оттабаь контролераш бола беш бац.

ТIаьхье ца доаккхаш тоабе беза контрольно - ревизиони службе болх. ТIахьожам лоаттабе хьацаш бола нах къахьегаме коллективна могабаь хила беттаьве ба. Штаташ шер а ца еш, тIахьожам лоаттабара общественность ма хилла дукхагIа юкъе кхача пайде бергахьаьраш ца яц. Цу гIуланха уйла йича бегаьба я, аьнна, хьт Нохч-ГIалгIай автомобильни транспорта территориальни объедиене кулгалхоша.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ,
В. КОСТОЕВ,
тха спец. корр.

СПОРТ

Город Куйбышева хилар студенташта юкъера боккха дола Эррегроссийски ловзараш. Росс… зона тхьо команда яр цу турнире дакъа лоацаш. Цига къовсаеннача спортнаи коллективашта юкъе яр Нохч-ГIалгIайчен вIашагIгIата команда в. М. Д. Миллионщикова цIерагIа Грознески мехкадьтта института студентех латт из. Уж бар А. Заурбеков, А. Джамалдинов, А. Гучигов, Л. Мунаев, В. Шамрай.

Цу турнире хьалхара моттиг яьхна А. Гучигова мара вIаштIехьдаланзар, Л. Мунаевен В. Шамраен кхоалагIа моттигаш яьлар.

Эррегроссийски финальни яхьашка дакъа лаца бокъо яккхира кхоачам болаш дар командин яхлагIа моттиг якхар. ХIаьта вай республикерча команда из бокъо яьккхар, из кхоалагIча моттиге хилар.

* * *

Йига атлетика езаш бола республика къона спортсменаш яхь дIахьош хилар «Легкая атлетика» яхача журнала ерриг якхара тIехьа.

Турнире дакъа лоацаш яр «Урожай» ДСО районсовети шишша команда — цаI бархIшерарчен вокх юкъерчен школашкара. ХIаьта ерригаш а 22 команда яр.

БархIшерарча школай командашта юкъе толаш хилар Наурски районa команда, шоалагIа моттиг яьккхар Червленскерча спортсменаша, кхоалагIа — Урус-Мартанерча дешархоша.

Юкъерча школай командех толаш хилар Гудермесера команда, шоллагIа — Наурсрен, кхоалагIа — Ахан-Каларен командаш.

Т. ХАМЗАТОВ.

* * *

«Родина» яхача совхозе хилар хоза спортивни цIей. Из хетадаь дар В. И. Ленина вича дехз 114 шу дизара. Укхаза «Урожай» ДСО Ленински районсовета хьалхе яхкара тIехьа кхалнахан маIача нахах юкъе къаьсткъаьстта кросс хилар. МаIанах 1000 метри кхалнах 500 метри байдар.

Кхалнаха юкъе хьалха ера Саадалова Малкан — моттигерча школа дешархо, шоллагIа хилар крановщица йола З. Мицаева, кхоалагIа моттиг кооперативни техникума дешархочо Л. Ахлаевас яьккхар.

МаIача наха юкъе яьржача яхье толаш хилар А. Хамидов, — кооперативни техникума дешархо, шоллагIа моттиг «Родина» совхоза болхлочо С. Тежиева яьккхар, кхоалагIа — консервни завода болхлочо П. Джапарaлиева.

С. ОСМАНОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

19 АПРЕЛЬ
II ПРОГРАММА

18.00 — Коммунистически дола [illegible] ЗЛОУ-АВТ оператор [illegible] Георгиева.
18.15 — Киножурнал.
18.25 — «Нохч - ГIалгIайчен ди».
18.45 «Дешархо» (гIалгIай меттала).
19.15 — Хьунахьаьб4. Вегетационни хий тохар—лоархIаме агроприем.
19.30 — «Боккхой тIехье» (нохчий меттала).
20.00 — «Вийса даьгъаьла хийла шун, бераш!»
20.25 — «Вайн дин».
[illegible] художественни фильм.
10.00 — «Хоа горизонташ».
10.30 — «Нохч - ГIалгIайчен ди».
19.30 — Киножурнал.
19.00 — Кхоана—Эррегсоюзни коммунистически субботник. КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара В. Н. Дмитриенко выступлени.
19.10 — «Зноиникна нертта, ва дениха». Бригадаша низ Iоабу (Медицински инструментий Гудермесски завод).
19.40 — Телефильм.
19.50 — «Шоана дайи нохчий!» (гIалгIай меттала).
20.20 — Фильм.
20.25 — «Юртара цIерма». Каргалински культура цIа.

20 АПРЕЛЬ
II ПРОГРАММА

16.20 — «Ленин в Октябре».

РАДИО

19 АПРЕЛЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хоттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачай програма (эрсий меттала).
8.32 — Передачай програма (гIалгIай меттала).
8.35 — Реклама (эрсий меттала).
8.40 — Мехкадаьтта—вайн беркат (эрсий меттала).
11.15 — Эррегсоюзни коммунистически субботника кийчадаларкаш (нохчий меттала).
11.30 — «Микрофонаца Грозне гIолла» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
11.45 — «Дружба» совхоза механизаторга А. Макнадоега дехьийтам дола музыкальни радиооткрытка (нохчий меттала).
15.15 — «Халкъа дега чу Ленина цIи яь». Радиокомпозици (эрсий меттала).
15.30 — «Талантий дукха бесаш». Советски района художественни самодеятельноста даьхьашкой концерт (нохчий меттала).
17.15 — Передачай програма. Хоттамах бола хоам (эрсий меттала).
17.31 — Мало дIаоел А. Хамхоева (гIалгIай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.30 — «Лаьтта лаладерна бIаьстан бохкхонаш» (гIалгIай меттала).
18.40 — «Халкъа тIаьхьенан болх беш» ба (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — «Крапотивной Пагани» яха радиопостановка.
18.04 — «Смело, товарищи, в ногу» яхача илле авторах дола дувцар.
18.11 — Вайнаьха иллеш, мукъамаш, халхараш.

20 АПРЕЛЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хоттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
8.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
8.30 — Передачай програма (эрсий меттала).
8.32 — Передачай програма (нохчий меттала).
8.36 — Халкъа музыка (нохчий меттала).
11.15 — «Бехктокхаме хила» (эрсий меттала).
11.30 — «Ленинан партен гIулакхна мутIахьа да тхо». Радиокомпозици (нохчий меттала).
1515 — «Керда Iаьдалаш — вахаре» (нохчий меттала).
15.35 — «Хий дилларе хоьа лаккхбу». Надтеречни районера передача (эрсий меттала).
18.00 — «ЦIе сийгаш» (гIалгIай меттала).
19.30 — «Вахара хьесап — советски» (гIалгIай меттала).

Хоттам

Тахан республике гIоллеи Грознен хувцалуш мордаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунда 5—10 метр сиха мух а болаш, фегара температура республике гIолла 13—18, Грозне 16—18 градус йоахал а йолаш ха хила мег.

Кхоанен деннен мегIа хьа кхоаленаш а йолаш, йоачан а йоацаш, бе-беза оагIонашкахьара секунда 3—7 метр сиха мух а болаш, фегара температура буйсашка 4—9, деношка 15—20 градус йоахал а йолаш ха латта тару.

Метеостанци.

.ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 82. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителен — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-88; отделий: партийни вахара — 2-54-04; промышленностен транспорта — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-84-75; кехатий — 2-85-64; корректорски — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 82. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-88; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-84-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадула шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ05123. «Грозненский рабочий». издательства типографи, Маяковска, 82. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 82. Заказ № 1858.